

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

JULIANE KOKOTT

της 8ης Μαΐου 2008¹**I — Εισαγωγή**

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο πρέπει να ερευνηθεί τη σχέση μεταξύ της προστασίας των δεδομένων και της ελευθερίας του τύπου και των μέσων μαζικής ενημερώσεως. Κατά την έκδοση της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών² (στο εξής: οδηγία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ή οδηγία 95/46/ΕΚ) ήταν ορατό το ενδεχόμενο συγκρούσεως δύο θεμελιωδών δικαιωμάτων και, κατά συνέπεια, το άρθρο 9 ανέθεσε στα κράτη μέλη να συμβιβάσουν δύο θεμελιώδη δικαιώματα. Ιδίως για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως θα πρέπει τα κράτη μέλη να προβλέψουν τις αναγκαίες παρεκκλίσεις από την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εφεξής ανακύπτει το ερώτημα αν το εν λόγω καθεστώς παρεκκλίσεως έχει εφαρμογή στη δημοσίευση υπό μορφή καταλόγου των φορολογικού χαρακτήρα δεδομένων των Φιλανδών πολιτών, περιλαμβανομένων και των στοιχείων που αφορούν το εισόδημα και

την περιουσία τους, καθώς και τη διάθεση των δεδομένων αυτών μέσω υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων για την κινητή τηλεφωνία.

II — Το νομικό πλαίσιο**A — Το κοινοτικό δίκαιο**

2. Το άρθρο 2, στοιχεία α', β' και γ', της οδηγίας 95/46/ΕΚ ορίζει τις βασικές έννοιες των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της επεξεργασίας και του αρχείου:

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — ΕΕ L 281, σ. 31, τροποποιηθείσα τελευταίως με τον κανονισμό (ΕΚ) 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, περί προσαρμογής στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου των διατάξεων των σχετικών με τις επιτροπές που επικουρούν την Επιτροπή στην άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της, οι οποίες προβλέπονται από πράξεις υποκείμενες στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 284, σ. 1).

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί (“το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα”) ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη
- β) “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” (“επεξεργασία”), κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή
- γ) “αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” (“αρχείο”), κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσιτών με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια, είτε το σύνολο αυτό είναι συγκεντρωμένο είτε αποκεντρωμένο είτε κατανεμημένο σε λειτουργική ή γεωγραφική βάση.»
3. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας:
- «Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στην αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.»
4. Η σχέση της προστασίας των δεδομένων με την ελευθερία λόγου και του τύπου ρυθμίζεται στο άρθρο 9:
- «Για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, τα κράτη μέλη προβλέπουν τις εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, του κεφαλαίου IV και του κεφαλαίου VI μόνο στο βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία λόγου.»

5. Διευκρινίσεις για τη διάταξη αυτή περιέχουν οι αιτιολογικές σκέψεις 17 και 37:

«17) [Ο]τι όσον αφορά την επεξεργασία ήχου και εικόνας στα πλαίσια δημοσιογραφίας ή λογοτεχνικής ή καλλιτεχνικής έκφρασης, και ιδίως στον οπτικοακουστικό τομέα, οι αρχές της οδηγίας εφαρμόζονται περιοριστικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9.

πρέπει εντούτοις να παράσχει στα κράτη μέλη αφορμή για να προβλέπουν εξαιρέσεις από τα μέτρα που εγγυώνται την ασφάλεια της επεξεργασίας. Θα πρέπει ωσαύτως να μεταβιβαστούν εκ των υστέρων ορισμένες αρμοδιότητες τουλάχιστον στην αρμόδια επί του τομέα αρχή ελέγχου, όπως φερ' ειπείν η δημοσίευση εκθέσεων σε τακτά διαστήματα ή η προσφυγή στις δικαστικές αρχές».

[...]

37) ότι ως προς την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς καθώς και για καλλιτεχνική ή λογοτεχνική έκφραση, ιδίως στον οπτικοακουστικό τομέα, πρέπει να προβλέπονται εξαιρέσεις και περιορισμοί από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας οι οποίοι είναι αναγκαίοι για τον συμβιβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του προσώπου με την ελευθερία του λόγου, και ιδίως την ελευθερία να λαμβάνει κανείς ή να παρέχει πληροφορίες, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ευρωπαϊκής σύμβασης περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν, για την ιεράρχηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τις αναγκαίες εξαιρέσεις και περιορισμούς όσον αφορά τους εν γένει κανόνες νομιμότητας της επεξεργασίας των δεδομένων, τα μέτρα διαβίβασης των δεδομένων σε τρίτες χώρες, καθώς και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών ελέγχου. Αυτό δεν θα

6. Το άρθρο 17, παράγραφος 1, ρυθμίζει τις επιταγές για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση, ιδίως εάν η επεξεργασία συμπεριλαμβάνει και διαβίβαση των δεδομένων μέσω δικτύου, και από κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Τα μέτρα αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν, λαμβανομένης υπόψη της τεχνολογικής εξέλιξης και του κόστους εφαρμογής τους, επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που απορρέουν από την επεξεργασία και τη φύση των δεδομένων που απολαύουν προστασίας.»

7. Οι λοιπές παράγραφοι του άρθρου 17 ρυθμίζουν την εφαρμογή των υποχρεώσεων αυτών στην περίπτωση της επεξεργασίας δεδομένων μέσω άλλου προσώπου.

Καθένας δικαιούται να λαμβάνει πληροφορίες περί των δημοσίων εγγράφων και των εγγραφών.»

B — Το εθνικό δίκαιο

8. Το φινλανδικό Σύνταγμα (Perustuslaki) προστατεύει, κατά το άρθρο του 10, παράγραφος 1, την ιδιωτική ζωή, αλλά και, κατά το άρθρο του 12, την ελευθερία του λόγου και την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες που διαθέτουν οι δημόσιες αρχές:

«Καθένας έχει ελευθερία λόγου. Η ελευθερία του λόγου περιλαμβάνει το δικαίωμα εκφράσεως γνώμης, δημοσιεύσεως και γνώσεως πληροφοριών, απόψεων και άλλων στοιχείων χωρίς εκ των προτέρων επιβαλλόμενο έλεγχο. Οι λεπτομέρειες σχετικά με την άσκηση της ελευθερίας του λόγου ορίζονται από τον νόμο. Νόμος μπορεί να θεσπίσει περιορισμούς της ελευθερίας αυτής στον τομέα των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, αν αυτοί είναι αναγκαίοι για την προστασία της παιδικής ηλικίας.

Η δημοσιότητα των εγγράφων και των κάθε είδους καταγεγραμμένων στοιχείων των δημοσίων αρχών εξασφαλίζεται, εκτός αν η ανακοίνωσή τους περιορίζεται ειδικά βάσει του νόμου για λόγους επιτακτικής ανάγκης.

9. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του νόμου περί της προσβάσεως στα δεδομένα φορολογικού χαρακτήρα και περί του απορρήτου τους, παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην ετήσια δήλωση φορολογίας, ήτοι στο όνομα του φορολογουμένου, στην ημερομηνία γεννήσεώς του και στον δήμο ή την κοινότητα κατοικίας του. Ακόμη, ελεύθερη πρόσβαση εξασφαλίζεται στις ακόλουθες πληροφορίες:

- 1) στο εξ εργασίας φορολογητέο εισόδημα
- 2) στο φορολογητέο εισόδημα από εκμετάλλευση κεφαλαίου και περιουσία
- 3) στο φορολογητέο εισόδημα στο πλαίσιο του δημοτικού φόρου
- 4) στο συνολικό ποσό φόρων εισοδήματος και περιουσίας, δημοτικού φόρου και γενικώς των εισπρακτέων φόρων.

10. Η αρχή ανακοινώνει προφορικά το περιεχόμενο διοικητικού εγγράφου ή εμφανίζει το οικείο έγγραφο στα γραφεία της, όπου κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να το μελετήσει και να το αντιγράψει, ή ακόμη παραδίδει αντίγραφο του ή απόσπασμά του, είτε έντυπο είτε σε ηλεκτρονικό μέσο. Για την περαιτέρω διάδοση πληροφοριών από το προσωπικό αρχείο μιας αρχής ισχύουν τα ακόλουθα (άρθρο 16, παράγραφος 3, του γενικού νόμου περί της προσβάσεως στις πληροφορίες, julkisuuslaki):

«Μπορεί να χορηγείται αντίγραφο ή απόσπασμα διοικητικού αρχείου που περιέχει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με ηλεκτρονική μορφή, εκτός εξαιρέσεων προβλεπόμενων από τον νόμο, αν ο παραλήπτης δικαιούται να διατηρεί και να χρησιμοποιεί τα δεδομένα αυτά κατ' εφαρμογήν των διατάξεων σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εντούτοις, τα σχετικά δεδομένα δεν μπορούν να παραχωρηθούν με σκοπό την άμεση εμπορική προώθηση και τη διενέργεια δημοσκοπήσεων ή μελετών της αγοράς παρά μόνον αν αυτό προβλέπεται από τον νόμο ή αν το άτομο το οποίο αφορούν τα δεδομένα αυτά έχει παράσχει τη συγκατάθεσή του.»

11. Η Φινλανδική Δημοκρατία μετέφερε στο εσωτερικό δίκαιο την οδηγία 95/46/EΚ με τον Henkilötietolaki (νόμο περί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα). Το άρθρο 2, παράγραφοι 4 και 5, του νόμου αυτού περιέχει τους

καθοριστικούς για την παρούσα υπόθεση περιορισμούς της εφαρμογής του:

«Ο παρών νόμος δεν έχει εφαρμογή στα ονομαστικά αρχεία που δεν περιλαμβάνουν παρά μόνον πληροφορίες που δημοσιεύονται αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημερώσεως.

Όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό τη χρήση τους σε μέσα μαζικής ενημερώσεως, για καλλιτεχνικό ή λογοτεχνικό σκοπό, έχουν εφαρμογή τηρουμένων των αναλογιών μόνον τα άρθρα 1 έως 4, 32, 39, παράγραφος 3, 40, παράγραφοι 1 και 3, 42, 44, παράγραφος 2, 45 έως 47, 48, παράγραφος 2, καθώς και 50 και 51, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 17.»

12. Καθόσον προκύπτει, από τις διατάξεις αυτές, μόνο το άρθρο 32, παράγραφος 1, έχει σημασία για τα εν προκειμένω κρίσιμα ζητήματα:

«Ο υπεύθυνος για την τήρηση αρχείου πρέπει να λαμβάνει τα αναγκαία τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προς προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά της μη δικαιολογημένης προσβάσεως σ' αυτά, κατά της επιζήμιας ή παράνομης καταστροφής, τροποποιήσεως, μεταβιβάσεως ή μεταφοράς τους ή κατά κάθε άλλης παράνομης επεξεργασίας των δεδομένων αυτών. Κατά τη θέση σε εφαρμογή των μέτρων αυτών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενες τεχνικές δυνατότητες, το κόστος των μέτρων, η ποιότητα, ο αριθμός και η παλαιότητα των προς επεξεργασία δεδομένων, καθώς και η επίπτωση της επεξεργασίας επί του ιδιωτικού απορρήτου.»

III — Τα πραγματικά περιστατικά, η εθνική διαδικασία και η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

13. Κατά τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η Satakunnan Markkinapörssi Oy συνέλεγε από τις φορολογικές αρχές προσβάσιμα φορολογικά δεδομένα μεμονωμένων προσώπων για περαιτέρω αξιοποίηση. Χρησιμοποιώντας τα δεδομένα αυτά, η εν λόγω επιχείρηση δημοσίευε ετησίως σε εφημερίδα κατάλογο που περιείχε φορολογικά στοιχεία περίπου 1,2 εκατομμυρίων φυσικών προσώπων.

14. Τα δεδομένα αυτά περιελάμβαναν το ονοματεπώνυμο του φορολογουμένου καθώς και φορολογικά στοιχεία για το εισόδημα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου καθώς και την περιουσιακή κατάσταση με προσέγγιση 100 ευρώ. Τα στοιχεία δημοσιεύονταν σε τοπικά έντυπα (το 2001 υπήρχαν 16 τέτοια έντυπα). Τα αντίστοιχα δεδομένα κατατάσσονταν κατά αλφαβητική σειρά βάσει του δήμου και της εισοδηματικής κατηγορίας.

15. Το κατώτατο όριο για τα προς δημοσίευση δεδομένα καθοριζόταν κατά δήμο. Για το Ελσίνκι επελέγη, για παράδειγμα, ως όριο για το εισόδημα από εργασία το ποσόν των 36 000 ευρώ. Σε μικρότερες πόλεις το όριο ήταν χαμηλότερο.

16. Κύριος σκοπός του εντύπου αυτού είναι η δημοσίευση δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα. Εκτός αυτών περιέχει και μικρές αγγελίες, περιλήψεις και άλλα άρθρα. Σε σύγκριση με τα δεδομένα φορολογικού χαρακτήρα, το υπόλοιπο τμήμα καταλαμβάνει σαφώς μικρότερο χώρο.

17. Η Satakunnan Markkinapörssi Oy ζητεί την καταβολή τέλους για την απόσυρση από την εφημερίδα στοιχείων που αφορούν ένα φυσικό πρόσωπο. Κατά τους ισχυρισμούς της επιχείρησης, πάντως, η καταβολή του τέλους δεν αποτελεί προϋπόθεση για την απόσυρση.

18. Η Satakunnan Markkinapörssi Oy παρέδιδε περαιτέρω τα δημοσιευμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε CD-ROM στη Satamedia Oy. Πρόκειται για άλλη εταιρία η οποία ανήκει στους ίδιους μετόχους.

19. Η Satamedia Oy και η Satakunnan Markkinapörssi Oy συμφώνησαν με τρίτη επιχείρηση, μια εταιρία κινητής τηλεφωνίας, την τεχνική εκτέλεση μιας υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (short message service — SMS). Η Satamedia Oy παρέδιδε περαιτέρω προς τον σκοπό αυτόν τα σχετικά δεδομένα στην εν λόγω τρίτη επιχείρηση, η οποία παρείχε τις υπηρεσίες σύντομων γραπτών μηνυμάτων για λογαριασμό της Satamedia Oy.

20. Στο πλαίσιο της υπηρεσίας αυτής, ο χρήστης κινητού τηλεφώνου αποστέλλει το μήνυμα: ΦΟΡΟΣ ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (π.χ. ΦΟΡΟΣ ΜΑΤΤΙ ΜΕΙΚÄΛÄΙΝΕΝ ΕΛΣΙΝΚΙ) σε συγκεκριμένο αριθμό. Ως απάντηση λαμβάνει στο κινητό τηλέφωνο τα δεδομένα για το εισόδημα από εργασία και εκμετάλλευση κεφαλαίου καθώς και τα περιουσιακά στοιχεία με προσέγγιση 100 ευρώ. Το έτος 2004 εμφανίστηκαν στο πλαίσιο της υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων και τα στοιχεία προσώπων με το ίδιο όνομα καθώς και στοιχεία συγκρίσεως για τους εκάστοτε δήμους. Για την επιτυχή αποστολή σύντομου γραπτού μηνύματος απαιτείται τέλος. Κατόπιν αιτήσεως, η επιχείρηση αποσύρει δεδομένα από την υπηρεσία.

21. Ο Φινλανδός διαμεσολαβητής προστασίας δεδομένων, ο Tietosuojavaltuutettu, εξέτασε τη δραστηριότητα της Satakunnan Markkinapörssi Oy και της Satamedia Oy και ζήτησε από την επιτροπή προστασίας δεδομένων:

α) να απαγορεύσει στη Satakunnan Markkinapörssi Oy,

- να συλλέγει και να καταχωρεί ή να επεξεργάζεται με άλλο τρόπο δεδομένα σχετικά με τα εισοδήματα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου καθώς και με την περιουσία των φυσικών προσώπων στην έκταση και με τον τρόπο που αυτή το πράττει σχετικά με δεδομένα φορολογικού χαρακτήρα για το έτος 2001, καθώς και

- να εισάγει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγει και καταχωρεί με τον τρόπο αυτό σε ένα ηλεκτρονικό αρχείο με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους προς τροφοδότηση της βάσεως μιας υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) ή για κάθε άλλο σκοπό

β) να απαγορεύσει στην εταιρία Satamedia Oy να συλλέγει και να καταχωρεί, καθώς και να θέτει στη διάθεση των ενδιαφερομένων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που λαμβάνει από τη Satakunnan Markkinapörssi Oy προς τροφοδότηση της βάσεως μιας υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) ή για κάθε άλλο σκοπό.

22. Η επιτροπή προστασίας δεδομένων απέρριψε το αίτημα αυτό. Η ασκηθείσα κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγή απορρίφθηκε πρωτοδίκως. Στη συνέχεια, ο διαμεσολαβητής προστασίας δεδομένων άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Korkein hallinto-oikeus, του ανωτάτου φινλανδικού διοικητικού δικαστηρίου.

23. Στο πλαίσιο της εν λόγω αιτήσεως αναιρέσεως, το Korkein hallinto-oikeus υπέβαλε στο Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ, τα ακόλουθα ερωτήματα για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

- 1) Μπορεί να θεωρηθεί ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, μια δραστηριότητα που συνίσταται
- α) στη συλλογή από διοικητικά έγγραφα στοιχείων σχετικά με τα εισοδήματα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου, καθώς και με την παρουσία φυσικών προσώπων, και στην περαιτέρω επεξεργασία τους προκειμένου τα στοιχεία αυτά να δημοσιευθούν,
- β) στη δημοσίευσή τους με αλφαβητική σειρά και ανά κλάση εισοδημάτων, με τη μορφή ονομαστικών καταλόγων ανά δήμο ή κοινότητα κατοικίας,
- γ) στην περαιτέρω παράδοσή τους με τη μορφή ψηφιακών CD-ROM προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για εμπορικό σκοπό,
- δ) στην επεξεργασία τους στο πλαίσιο υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες κινητών τηλεφώνων να πληροφορούνται τα εισοδήματα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου, καθώς και την περιουσιακή κατάσταση κάποιου ατόμου, αποστέλλοντας ένα τέτοιο μήνυμα με το όνομα και τον δήμο κατοικίας του και λαμβάνοντας ως απάντηση τις πληροφορίες αυτές;
- 2) Έχει η οδηγία 95/46 την έννοια ότι οι διάφορες δραστηριότητες που απαριθμούνται ανωτέρω στο πρώτο ερώτημα, στοιχεία α) έως δ), μπορούν να θεωρηθούν ότι αποτελούν επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιούμενη για δημοσιογραφικούς σκοπούς υπό την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα συλλεγόμενα δεδομένα, τα οποία αφορούν άνω του ενός εκατομμυρίου φορολογουμένους, προέρχονται από έγγραφα που δεν έχουν απόρρητο χαρακτήρα δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας περί της προσβάσεως στις πληροφορίες; Έχει σημασία για τη σχετική εκτίμηση το γεγονός ότι ο κύριος σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι η δημοσίευση των σχετικών δεδομένων;
- 3) Έχει την έννοια το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, σε σχέση με τις αρχές και τον σκοπό της οδηγίας, ότι εμποδίζει τη δημοσίευση των δεδομένων που συνελέγησαν για δημοσιογραφικούς σκοπούς και την παραχώρησή τους για εμπορικό σκοπό;

- 4) Έχει την έννοια η οδηγία 95/46/ΕΚ ότι αποκλείονται εντελώς από το πεδίο εφαρμογής της τα ονομαστικά αρχεία που περιλαμβάνουν μόνον πληροφορίες οι οποίες έχουν ήδη δημοσιευθεί αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημερώσεως;

IV — Νομική εκτίμηση

24. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Satakunnan Markkinapörssi Oy και η Satamedia Oy από κοινού, η Εσθονική, η Πορτογαλική, η Φινλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στην προφορική διαδικασία της 12ης Φεβρουαρίου 2008 μετέσχε επιπλέον ο Φινλανδός διαμεσολαβητής προστασίας δεδομένων, ενώ δεν παρέστη η Πορτογαλική Δημοκρατία.

25. Το Δικαστήριο απέρριψε αίτηση του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων να παρέμβει στη διαδικασία, επειδή στη διαδικασία για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δεν προβλέπεται παρέμβαση και ο Επόπτης Προστασίας Δεδομένων δεν μνημονεύεται ρητώς στο άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ως ενδιαφερόμενος διάδικος³.

26. Στο πλαίσιο της κύριας δίκης πρέπει να εξετασθεί αν αντιβαίνει στην προστασία των δεδομένων η δημοσιοποίηση δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα από τη Satakunnan Markkinapörssi Oy και τη Satamedia Oy. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο θέτει το *πρώτο ερώτημα*, αν και κατά πόσον η εκτεθείσα χρησιμοποίηση των δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

27. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 5, του φινλανδικού νόμου περί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό τη χρήση τους σε μέσα μαζικής ενημερώσεως ισχύουν ορισμένες μόνο διατάξεις για την προστασία των δεδομένων. Ο μοναδικός περιορισμός της επεξεργασίας είναι το άρθρο 32, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου το οποίο μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο τις επιταγές της ασφάλειας επεξεργασίας κατά το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46. Στην ερμηνεία της διατάξεως αυτής σκοπεί το *τρίτο προδικαστικό ερώτημα*.

28. Παράλληλα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, με το *δεύτερο ερώτημα*, την παροχή περαιτέρω ενδείξεως για την εφαρμογή των διατάξεων περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δηλαδή την ερμηνεία του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46, το οποίο αναθέτει στα κράτη μέλη τον συμβιβασμό της ελευθερίας λόγου και του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής. Ο συμβιβασμός αυτός πρέπει να εξασφαλισθεί με παρεκκλίσεις από την προστασία των δεδομένων προσωπικού

3 — Διάταξη της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, C-73/07, Satakunnan Markkinapörssi Oy και Satamedia Oy (Συλλογή 2007, σ. I-7075, σκέψεις 8 επ.).

χαρακτήρα, εάν η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης. Κατά συνέπεια, ερωτάται αν και κατά πόσον μπορούν εν προκειμένω να αναγνωριστούν δημοσιογραφικοί σκοποί.

29. Το *τέταρτο ερώτημα* σκοπεύει στη διευκρίνιση του ζητήματος αν μια περαιτέρω φινλανδική παρέκκλιση από την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δηλαδή η παρέκκλιση κατά το άρθρο 2, παράγραφος 4, του νόμου περί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορά την επεξεργασία δημοσιευμένων δεδομένων συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο.

A — Επί του πρώτου ερωτήματος — Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

30. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' αρχάς, αν το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 καλύπτει διάφορες δραστηριότητες των Satakunnan Markkinarössi Oy και Satamedia Oy.

31. Ορθώς το αιτούν δικαστήριο και οι μετέχοντες στη διαδικασία συμφωνούν ότι η δημοσίευση των δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα και η διάθεσή τους υπό μορφή υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων πρέπει να θεωρηθούν ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό την

έννοια του άρθρου 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 95/46.

32. Πρόκειται για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, επειδή οι πληροφορίες για το εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και τους φόρους συνδέονται με συγκεκριμένα πρόσωπα. Τόσο η δημοσίευση όσο και η διάθεση υπό τη μορφή υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων προϋποθέτουν διάφορες διαδικασίες επεξεργασίας υπό την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46, π.χ. η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή και η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης.

33. Η εφαρμογή της οδηγίας 95/46 προϋποθέτει περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, μια αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία ή τουλάχιστον τη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων, που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Αρχείο είναι κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προσιτών με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια.

34. Είναι πιθανόν ότι οι διαδικασίες επεξεργασίας που ανέφερε το αιτούν δικαστήριο εκτελούνται, τουλάχιστον εν μέρει, αυτόματω, εν πάση περιπτώσει εάν δεν ληφθεί υπόψη η περαιτέρω παράδοση του ψηφιακού δίσκου CD-ROM. Η αυτοματοποίηση της παραδόσεως δεν χρήζει, πάντως, περαιτέρω διευκρινίσεως, επειδή η δημοσίευση των δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα σε έντυπο συνιστά αρχείο και η ανακοίνωση

υπό τη μορφή υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων προϋποθέτει την αναζήτηση πληροφοριών από αρχείο. Κατά συνέπεια, όλες οι αναφερθείσες δραστηριότητες –περιλαμβανομένης και της περαιτέρω παραδόσεως των δεδομένων με CD-ROM– συνιστούν επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία είτε αποθηκεύονται είτε πρόκειται να αποθηκευθούν σε ένα αρχείο.

35. Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια δραστηριότητα πρέπει να θεωρηθεί ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, εάν τα δεδομένα φυσικών προσώπων σε σχέση με το εισόδημά τους από εργασία και εκμετάλλευση κεφαλαίου και τα περιουσιακά στοιχεία τους, όπως περιγράφεται στην αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως,

α) συλλέγονται από δημόσια έγγραφα των αρχών και υποβάλλονται σε επεξεργασία με σκοπό τη δημοσίευση,

β) δημοσιεύονται σε έντυπο με αλφαβητική σειρά και ανά κλάση εισοδημάτων, με τη μορφή διεξοδικών ονομαστικών καταλόγων ανά δήμο ή κοινότητα κατοικίας,

γ) παραδίδονται περαιτέρω με τη μορφή ψηφιακών CD-ROM προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για εμπορικό σκοπό, ή

δ) χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες κινητών τηλεφώνων να πληροφορούνται τα εισοδήματα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου καθώς και την περιουσιακή κατάσταση κάποιου ατόμου, αποστέλλοντας ένα τέτοιο μήνυμα με το όνομα και τον δήμο κατοικίας του και λαμβάνοντας ως απάντηση τις πληροφορίες αυτές.

B — Επί του δευτέρου ερωτήματος — Η εξαίρεση για δημοσιογραφικές δραστηριότητες

36. Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν οι επίδικες δραστηριότητες μπορούν να θεωρηθούν ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς υπό την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46. Το άρθρο 9 είναι η νομική βάση για τη διαμόρφωση από τα κράτη μέλη του καλουμένου προνομίου του τύπου ή των μέσων μαζικής ενημερώσεως⁴. Κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη προβλέπουν για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο

⁴ — Βλ. για τις έννοιες αυτές, Walz, S., άρθρο 41, σημείο 1, σε Simitis, S., «*Bundesdatenschutzgesetz*» (ομοσπονδιακός νόμος για την προστασία των δεδομένων), 6η έκδοση, Baden Baden, 2006, και Neunhoeffer, F., «*Das Presseprivileg im Datenschutzrecht*», Tübingen, 2005.

πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης τις εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του κεφαλαίου II, του κεφαλαίου IV και του κεφαλαίου VI μόνο στον βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία λόγου. Κατά συνέπεια, το δεύτερο ερώτημα αφορά το πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως αυτής.

Επί των ασκούντων επιρροή θεμελιωδών δικαιωμάτων

37. Το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τον συμβιβασμό των οποίων σκοπεί να διασφαλίσει η εφαρμογή της διατάξεως αυτής. Συναφώς τα κοινοτικά δικαστήρια πρέπει να λάβουν υπόψη ιδίως τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ)⁵.

38. Το κοινοτικό δίκαιο διασφαλίζει το θεμελιώδες δικαίωμα στην ελευθερία λόγου που κατοχυρώθηκε στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιω-

μάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ)⁶. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ενώσεως που διακηρύχθηκε πανηγυρικά στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000⁷ (στο εξής: Χάρτης) στο άρθρο 11. Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας του Δικαστηρίου⁸ και του πρωτοκόλλου για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασεως στα κράτη μέλη⁹, το άρθρο 11, παράγραφος 2, του Χάρτη προβλέπει ότι η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές.

39. Η ελευθερία λόγου δεν περιορίζεται στην έκφραση απόψεων, αλλά περιλαμβάνει ρητώς, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, εδάφιο 2, της ΕΣΔΑ και το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη, υπό την έννοια ελευθερίας επικοινωνίας, την ελευθερία λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών. Το ΕΔΔΑ τονίζει με πάγια νομολογία του ότι η ελευθερία λόγου τυγχάνει εφαρμογής όχι μόνον επί των «πληροφοριών» ή «ιδεών» που γίνονται ευμενώς δεκτές ή θεωρούνται αβλαβείς ή αδιάφορες, αλλά και επί όλων εκείνων που θίγουν, σκανδαλίζουν ή ενοχλούν το κράτος ή ένα τμήμα του πληθυσμού¹⁰. Η ελευθερία

5 — Αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 274), και της 29ης Ιουνίου 2006, C-301/04 P, Επιτροπή κατά SGL Carbon AG (Συλλογή 2006, σ. I-5915, σκέψη 43).

6 — Αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, EPT (Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 44), της 25ης Ιουλίου 1991, C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda (Συλλογή 1991, σ. I-4007, σκέψη 23), της 25ης Ιουλίου 1991, C-353/89, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (Συλλογή 1991, σ. I-4069, σκέψη 30), και της 13ης Δεκεμβρίου 2007, C-250/06, United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ. (Συλλογή 2007, σ. I-11135, σκέψη 41).

7 — ΕΕ C 364, σ. 1. Επαναλαμβάνεται με προσαρμογές στη διακήρυξη της 12ης Δεκεμβρίου 2007 (ΕΕ C 303, σ. 1).

8 — Βλ. αποφάσεις Collectieve Antennevoorziening Gouda και United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ. (προπαρτεθείσες αμφότερες στην υποσημείωση 6).

9 — Πρωτόκολλο στη Συνθήκη ΕΚ (ΕΕ 1997, C 340, σ. 109).

10 — Βλ. ΕΔΔΑ, αποφάσεις Handyside της 7ης Δεκεμβρίου 1976, σειρά Α αριθ. 24, § 49, Müller κ.λπ., της 24ης Μαΐου 1988, σειρά Α αριθ. 133, § 33, Vogt κατά Γερμανίας, της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, σειρά Α αριθ. 323, § 52, και Guja της 12ης Φεβρουαρίου 2008 (μη δημοσιευθείσα ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions* § 69), καθώς και απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 2001, C-274/99 P, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1611, σκέψη 39).

λόγου προστατεύει και για εμπορικούς σκοπούς την παροχή πληροφοριών και την έκφραση απόψεων¹¹.

40. Το θεμελιώδες δικαίωμα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής κατοχυρώνεται ιδίως στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και αναγνωρίζεται στο άρθρο 7 του Χάρτη. Περαιτέρω, ο Χάρτης διακηρύσσει ρητώς στο άρθρο 8 την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹². Η ανακοίνωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτον συνιστά προσβολή του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των ενδιαφερομένων, όποια και αν είναι η μεταγενέστερη χρησιμοποίηση των γνωστοποιούμενων με τον τρόπο αυτό πληροφοριών, και έχει τον χαρακτήρα παρεμβάσεως στην ιδιωτική ζωή υπό την έννοια του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ¹³.

41. Η ιδιωτική ζωή δεν είναι αμιγώς αμυντικό δικαίωμα έναντι κρατικών παρεμβάσεων, αλλά θεμελιώνει και θετικές υποχρεώσεις του κράτους¹⁴. Για τον λόγο αυτόν, η Κοινότητα διευρύνει, με την οδηγία 95/46, την προστασία των δεδομένων ώστε να καταλαμβάνει και την επεξεργασία από ιδιώτες. Υπό την έννοια αυτή, και το ΕΔΔΑ τόνισε, σε υπόθεση σχετικά με τη χρησιμοποίηση φωτογραφιών από την ιδιωτική ζωή διασήμου προσώπου σε εφημερίδες, ότι, λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων όσον αφορά την καταχώριση και την επαναχρησιμοποίηση

των προσωπικών δεδομένων, επιβάλλεται μεγαλύτερη εγρήγορση¹⁵.

42. Ο περιορισμός των δύο θεμελιωδών δικαιωμάτων επιτρέπεται, κατ' αρχήν, υπό παρεμφερείς προϋποθέσεις: πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, να επιβάλλεται από έναν ή περισσότερους θεμιτούς σκοπούς που αριθμούνται στα άρθρα 8 ή 10 της ΕΣΔΑ και να είναι αναγκαίος σε μία δημοκρατική κοινωνία. Επομένως, μια επιτακτική κοινωνική ανάγκη μπορεί να δικαιολογήσει παρεμβάσεις εάν αυτές είναι ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό¹⁶.

43. Η αυστηρή εφαρμογή της προστασίας των δεδομένων θα μπορούσε να περιορίσει αισθητά την ελευθερία λόγου. Πράγματι, η δημοσιογραφία για σκοπούς έρευνας θα αποκλειόταν σε μεγάλο βαθμό εάν τα μέσα μαζικής ενημερώσεως μπορούσαν να επεξεργαστούν και να δημοσιεύσουν πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα μόνο με τη συγκατάθεση ή κατόπιν ενημερώσεως των ενδιαφερομένων. Από την άλλη πλευρά, είναι προφανές ότι τα μέσα μαζικής ενημερώσεως μπορούν να θίξουν την ιδιωτική ζωή¹⁷. Κατά συνέπεια, πρέπει να βρεθεί ένα σημείο ισορροπίας.

11 — ΕΔΔΑ, αποφάσεις, Autronic AG της 22ας Μαΐου 1990, 12726/87, σειρά Α αριθ. 178, § 47, και Casado Coca της 24ης Φεβρουαρίου 1994, 15450/89, σειρά Α αριθ. 285-Α, § 35 επ. Ορθώς η Επιτροπή παραπέμπει στο πλαίσιο αυτό και στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Fenelly της 15ης Ιουνίου 2000, C-376/98, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. I-8419, σημεία 153 επ.).

12 — Βλ. απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, C-275/06, Promusicae (Συλλογή 2008, σ. I-271, σκέψη 64).

13 — Απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, C-465/00, C-138/01 και C-139/01, Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (Συλλογή 2003, σ. I-4989, σκέψη 74).

14 — ΕΔΔΑ, απόφαση von Hannover της 24ης Ιουνίου 2004, 59320/00, *Recueil des arrêts et décisions* 2004-VI, § 57 και εκεί παρατεθείσα νομολογία).

15 — ΕΔΔΑ, απόφαση von Hannover (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 14, § 70).

16 — Βλ., για την ελευθερία λόγου, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1997, C-368/95, Familiapress (Συλλογή 1997, σ. I-3689, σκέψη 26), και της 12ης Ιουνίου 2003, C-112/00, Schmidberger (Συλλογή 2003, σ. I-5659, σκέψη 79), καθώς και ΕΔΔΑ, αποφάσεις Handyside (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, § 48), και Observer και Guardian της 26ης Νοεμβρίου 1991, 13585/88, σειρά Α, αριθ. 216, § 59, καθώς και, για την ιδιωτική ζωή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 2002, C-60/00, Carpenter (Συλλογή 2002, σ. I-6279, σκέψη 42), και απόφαση Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψη 71), καθώς και ΕΔΔΑ, αποφάσεις Leander της 26ης Μαρτίου 1987, 9248/81, σειρά Α αριθ. 116, § 58, και Connors της 27ης Μαΐου 2004, 66746/01, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions*, § 81.

17 — Βλ., για παράδειγμα, ΕΔΔΑ, απόφαση von Hannover (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 14, § 61 επ.).

44. Η σύγκρουση αυτή μεταξύ διαφόρων θεμελιωδών δικαιωμάτων αλλά και μεταξύ της προστασίας των δεδομένων και άλλων δημοσίων συμφερόντων είναι χαρακτηριστική για την ερμηνεία της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων¹⁸. Κατά συνέπεια, οι κρίσιμες διατάξεις της οδηγίας έχουν σχετικές γενική διατύπωση. Παρέχουν στα κράτη μέλη το αναγκαίο περιθώριο εκτιμήσεως για να καθορίζουν μέτρα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν στις διαφορετικές καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν¹⁹. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να σέβονται τα οικεία θεμελιώδη δικαιώματα και να εξασφαλίζουν τη μεταξύ τους ισορροπία.

45. Περαιτέρω, οι αρχές και τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν, κατά το Δικαστήριο, όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 95/46/ΕΚ, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μη δίδουν στην οδηγία αυτή ερμηνεία η οποία θα μπορούσε να έλθει σε σύγκρουση με τα θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύει η κοινοτική έννομη τάξη ή με τις λοιπές γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου²⁰.

Προνόμιο εκτιμήσεως στο εθνικό επίπεδο

46. Σε αντιδιαστολή προς τις κατευθύνσεις για τα εθνικά δικαστήρια και τις εθνικές αρχές, το Δικαστήριο επιδεικνύει μεγάλη αυτοσυγκράτηση κατά τον προσδιορισμό της εμβέλειας της προστασίας των δεδομένων και κατά τη στάθμιση των αντικρουόμενων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Με την απόφαση *Promusicae* περιορίστηκε να κατονομάσει τα δύο θεμελιώδη δικαιώματα και ανέθεσε την πραγματική στάθμιση στο αιτούν δικαστήριο²¹. Στην απόφαση *Österreichischer Rundfunk* κ.λπ. ενήργησε κατά τον ίδιο τρόπο²², παρέσχε όμως επιπλέον κάποιες ενδείξεις στο αιτούν δικαστήριο²³.

47. Την ίδια αυτοσυγκράτηση επιδεικνύει το Δικαστήριο και σε άλλες περιπτώσεις συγκρούσεως θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η απόφαση *Familiaress* αφορούσε τη σύγκρουση μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της απαγορεύσεως των τυχηρών παιγνίων σε εφημερίδες. Με την απόφαση εκείνη το Δικαστήριο αποφάνθηκε μεν ρητώς επί της ανάγκης ορισμένων κανονιστικών ρυθμίσεων²⁴, έκρινε όμως ότι στα εθνικά δικαστήρια απόκειται γενικώς να εκτιμήσουν αν η απαγόρευση τελεί σε σχέση αναλογίας προς τη διατήρηση της πολυφωνίας του Τύπου και αν ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο περιοριστικά μέσα²⁵.

18 — Βλ. αποφάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-101/01, *Lindqvist* (Σύλλογη 2003, σ. I-12971, σκέψεις 82 επ.), και *Promusicae* (προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψεις 65 επ.).

19 — Βλ. αποφάσεις *Lindqvist* (προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψεις 83 επ.), και *Promusicae* (προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 67).

20 — Βλ. αποφάσεις *Lindqvist* (προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 87), και *Promusicae* (προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 68).

21 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψεις 61 επ., ιδίως 68.

22 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψεις 91 επ.

23 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψεις 86 επ.

24 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 33.

25 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 34.

48. Το Δικαστήριο προχώρησε περισσότερο στην περίπτωση της συγκρούσεως της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του ανθρώπου ή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και των αντιλήψεων σχετικά με την προστασία των παιδιών και των νέων, καθόσον αναγνώρισε ότι ενδέχεται να υπάρχουν στα κράτη μέλη διαφορετικές, πλην εξίσου θεμιτές, αντιλήψεις ως προς το ζήτημα ποιοι περιορισμοί των θεμελιωδών ελευθεριών συνάδουν προς την αρχή της αναλογικότητας για την προστασία των δημοσίων συμφερόντων και ιδίως των θεμελιωδών δικαιωμάτων²⁶.

49. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι καλείται να παράσχει χρήσιμες απαντήσεις στο εθνικό δικαστήριο. Είναι ιδίως αρμόδιο για την παροχή ενδείξεων, αντλούμενων από τη δικογραφία της υπόθεσης της κύριας δίκης και από τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις που του υποβλήθηκαν και ικανών να παράσχουν τη δυνατότητα στο εθνικό αυτό δικαστήριο να αποφανθεί επί της συγκεκριμένης διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί²⁷. Κατά κανόνα, οι ενδείξεις αυτές αφορούν ιδίως προβλήματα, τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο του ελέγχου της αρχής της αναλογικότητας.

50. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο θα πρέπει μάλλον να επιδείξει αυτοσυγκράτηση. Τα κοινοτικά δικαστήρια υποχρεούνται

να εξειδικεύουν αντικρουόμενα θεμελιώδη δικαιώματα κυρίως εάν πρόκειται για *διασυνοριακές* δραστηριότητες. Εάν υφίστανται ενδείξεις για δυσμενή μεταχείριση πολίτη της Ενώσεως ο οποίος ασκεί διασυνοριακές δραστηριότητες, επιβάλλεται άκρως εμπειροστατωμένος έλεγχος. Τούτο καταδεικνύουν οι αποφάσεις για συνδικαλιστικές δραστηριότητες σε σχέση με διασυνοριακές παροχές υπηρεσιών²⁸ ή με μετεγκατάσταση επιχειρήσεως²⁹ και με επιθέσεις διαμαρτυρομένων αγροτών εναντίον φορτίων οπωροκηπευτικών προϊόντων³⁰.

51. Ούτε η υπόθεση Schmidberger³¹ αποτελεί παράδειγμα περί του αντιθέτου. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ Γερμανίας και Ιταλίας λόγω διαδηλώσεως για την οποία είχε δοθεί άδεια στον αυστριακό αυτοκινητόδρομο του Brenner. Το Δικαστήριο είχε αναγνωρίσει στην περίπτωση εκείνη την ευρεία εξουσία εκτιμήσεως των εθνικών αρχών κατά τη στάθμιση μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της ελευθερίας λόγου και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι των διαδηλωτών³², πλην όμως εξέτασε σχετικά διεξοδικά το αποτέλεσμα της σταθμίσεως αυτής³³, πριν απορρίψει το ενδεχόμενο παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου.

52. Αντίθετως, κατά την εφαρμογή της οδηγίας 95/46, η προστασία διασυνοριακών δραστηριοτήτων αποτελεί την εξαίρεση. Η

26 — Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-36/02, Omega (Συλλογή 2004, σ. I-9609, σκέψεις 37 επ.), και της 14ης Φεβρουαρίου 2008, C-244/06, Dynamic Medien (Συλλογή 2008, σ. I-505, σκέψη 44). Βλ. και απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-243/01, Gambelli κ.λπ. (Συλλογή 2003, σ. I-13031, σκέψη 63).

27 — Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, C-438/05, The International Transport Workers' Federation και The Finnish Seamen's Union (Συλλογή 2007, σ. I-10779, σκέψη 85).

28 — Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-341/05, Laval un Partneri (Συλλογή 2007, σ. I-11767).

29 — Απόφαση The International Transport Workers' Federation και The Finnish Seamen's Union (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 27).

30 — Απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1997, C-265/95, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1997, σ. I-6959).

31 — Προπαρατεθείσα (σκέψη 42).

32 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψεις 82 και 93.

33 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψεις 83 επ.

οδηγία αυτή στηρίζεται στο άρθρο 95 ΕΚ και σκοπεί, επομένως, στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Δεν καταλαμβάνει όμως μόνο τη διασυνοριακή επεξεργασία δεδομένων, αλλά και τις αμιγώς εθνικές ενέργειες. Αντίθετα, πάντως, προς τον γενικό εισαγγελέα A. Tizzano³⁴, το Δικαστήριο δεν αμφισβήτησε την ευρεία εφαρμογή της οδηγίας 95/46, εφόσον ο περιορισμός της εφαρμογής της στις περιπτώσεις διασυνοριακού χαρακτήρα θα καθιστούσε ιδιαίτερα αβέβαια και τυχαία τα όρια του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής³⁵.

53. Πάντως, από το ευρύ πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, το οποίο βαίνει πέραν της ολοκλήρωσής της εσωτερικής αγοράς, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το Δικαστήριο, κατά τη στάθμιση των συγκρουσμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της οδηγίας, πρέπει να αφήσει στα κράτη μέλη και στα δικαστήριά τους, κατ' αρχήν, ευρύ περιθώριο χειρισμών, εντός του οποίου μπορούν να εκφραστούν οι δικές τους παραδόσεις και κοινωνικές αξίες.

54. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46.

34 — Προτάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2002, C-101/01, Lindqvist (Συλλογή 2003, σ. I-12971, σημεία 35 επ.), και της 14ης Νοεμβρίου 2002, Österreichischer Rundfunk κ.λπ., (σημεία 43 επ.).

35 — Απόφαση Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψη 42).

Επί του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46

55. Κατά το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46, για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, τα κράτη μέλη προβλέπουν τις εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τις διατάξεις της οδηγίας μόνο στον βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία λόγου.

56. Η Satakunnan Markkinapörssi Oy και η Satamedia Oy καθώς και η Φινλανδία θα επιθυμούσαν να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46 στο σύνολο του προστατευμένου πεδίου της ελευθερίας λόγου. Στο πλαίσιο της ερμηνείας αυτής, το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 καλύπτει σύμφωνα με τον σκοπό του όλες τις πιθανές συγκρούσεις μεταξύ ελευθερίας λόγου και προστασίας των δεδομένων. Ταυτοχρόνως, εξασφαλίζεται στα κράτη μέλη η μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία να συμβιβάσουν την προστασία των δεδομένων και την ελευθερία λόγου.

57. Εν πάση περιπτώσει, η ερμηνεία αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στο γράμμα του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46. Η διάταξη δεν επιτάσσει μόνο τον συμβιβασμό ελευθερίας λόγου και προστασίας των δεδομένων, αλλά περιγράφει και συγκεκριμένους σκοπούς, προς εξυπηρέτηση των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από όλες σχεδόν τις επιταγές της οδηγίας 95/46. Οι προς τούτο χρησιμο-

ποιούμενοι όροι των δημοσιογραφικών σκοπών και της καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής εκφράσεως δεν θα επιτελούσαν ιδιαίτερη λειτουργία σε σχέση με την έννοια της ελευθερίας λόγου, εάν, θεωρούμενοι από κοινού, εξομοιώνονταν με την ελευθερία λόγου.

58. Ως σημείο αφετηρίας για την ερμηνεία του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46/ΕΚ θα πρέπει, αντιθέτως, να ληφθεί το γεγονός ότι εξαιρέσεις από γενική αρχή του δικαίου πρέπει να ερμηνεύονται στενά³⁶, για να μην αποψιλώσουν υπέρμετρα την οικεία αρχή. Στην παρούσα υπόθεση υφίσταται, σε περίπτωση διασταλτικής ερμηνείας, ο κίνδυνος προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής.

59. Από το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 συνάγεται η ανάγκη στενής ερμηνείας δεδομένου ότι η διάταξη αυτή καταλαμβάνει μόνο την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία επιδιώκει *αποκλειστικώς* τους μνημονευόμενους στη διάταξη αυτή σκοπούς. Επιπλέον, οι παρεκκλίσεις και εξαιρέσεις μπορούν να θεσπισθούν *μόνον καθόσον* είναι αναγκαίες για την επίτευξη

συμβιβασμού των οικείων θεμελιωδών δικαιωμάτων.

60. Όπως εκθέτει ιδίως η Επιτροπή, και η μεγάλη εμβέλεια της κατά το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 παρεκκλίσεως συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της πρέπει να ερμηνευθούν συσταλτικά. Ενώ άλλες παρεκκλίσεις από την οδηγία 95/46 προβλέπουν μόνον εξαιρέσεις από συγκεκριμένες ρυθμίσεις, το άρθρο 9 καθιστά δυνατή τη μη εφαρμογή όλων σχεδόν των επιταγών της οδηγίας.

61. Στην προσανατολισμένη στην έννοια των χρησιμοποιούμενων λέξεων ερμηνεία των όρων «δημοσιογραφικοί σκοποί» δεν μπορεί να αντιταχθεί ότι θα είχε ως συνέπεια την προσβολή της ελευθερίας λόγου λόγω της υπερβολικά ευρείας εμβέλειας των επιταγών της προστασίας των δεδομένων. Πράγματι, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τον συμβιβασμό της ελευθερίας λόγου και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής όχι αποκλειστικά στο πλαίσιο του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46. Μπορούν να στηριχθούν και σε άλλες διατάξεις, επειδή η οδηγία παρέχει, γενικώς, στα κράτη μέλη τα αναγκαία περιθώρια χειρισμών για τη θέσπιση μέτρων μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο, τα οποία μπορούν να προσαρμοσθούν σε μεγάλο αριθμό πολύ διαφορετικών καταστάσεων³⁷.

36 — Αποφάσεις της 8ης Ιουνίου 2006, C-60/05, WWF Italia κ.λπ. (Συλλογή 2006, σ. I-5083, σκέψη 34), και της 14ης Ιουνίου 2007, C-342/05, Επιτροπή κατά Φινλανδίας (Συλλογή 2007, σ. I-4713, σκέψη 25), που αφορούσαν εξαιρέσεις από την προστασία των ειδών, της 7ης Μαρτίου 2002, C-169/00, Επιτροπή κατά Φινλανδίας (Συλλογή 2002, σ. I-2433, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), για τον ΦΠΑ, της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 189/87, Καφέλης (Συλλογή 1988, σ. 5565, σκέψη 19), και της 11ης Οκτωβρίου 2007, C-98/06, Freerport (Συλλογή 2007, σ. I-8319, σκέψη 35), που αφορούσαν τη δικαιοδοσία στις αστικές υποθέσεις, καθώς και της 27ης Νοεμβρίου 2007, C-435/06, C (Συλλογή 2007, σ. I-10141, σκέψη 60), που αφορούσε τη δικαιοδοσία σε διαφορές σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας.

37 — Απόφαση Lindqvist (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψεις 83 επ.), βλ. και απόφαση Promusicae (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 67) για την οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 201, σ. 37).

62. Στον τομέα της ελευθερίας λόγου σε ιδιωτικό επίπεδο, τα κράτη μέλη απολαύουν πλήρους ελευθερίας, επειδή η οδηγία 95/46/EK, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, δεν έχει εφαρμογή στην επεξεργασία η οποία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων³⁸.

63. Περαιτέρω, η επεξεργασία μπορεί, κατά το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46, να πραγματοποιηθεί για την επίτευξη επιτακτικού εννόμου συμφέροντος του υπεύθυνου της επεξεργασίας, ενώ το οικείο κράτος μέλος μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', να προβλέψει εξαιρέσεις από συγκεκριμένους κανόνες για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών άλλων προσώπων³⁹. Πάντως, στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται ιδίως οι προϋποθέσεις για τη δυνατότητα επεξεργασίας δεδομένων κατά το άρθρο 7 και για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων κατά το άρθρο 8 και οι αρχές ελέγχου της προστασίας δεδομένων μπορούν να εποπτεύουν την επεξεργασία των δεδομένων.

64. Συνοψίζοντας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της

οδηγίας 95/46 πρέπει να ορισθεί βάσει των εννοιών των δημοσιογραφικών σκοπών και του πλαισίου καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, οι οποίες έχουν ιδιαίτερο περιεχόμενο που δεν ταυτίζεται με το πεδίο προστασίας της ελευθερίας λόγου.

Επί της έννοιας των δημοσιογραφικών σκοπών

65. Η έννοια των δημοσιογραφικών σκοπών αφορά τη δραστηριότητα των μέσων μαζικής ενημερώσεως, ιδίως τον Τύπο και τα οπτικοακουστικά μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ). Η θέσπιση της οδηγίας 95/46 καταδεικνύει ότι οι δημοσιογραφικοί σκοποί δεν περιορίζονται στη δραστηριότητα μέσων που έχουν αποκτήσει θεσμικό χαρακτήρα. Μετά την πρόταση που υπέβαλε κατ' αρχάς η Επιτροπή σχετικά με την εξαίρεση για τα όργανα του Τύπου και τα οπτικοακουστικά ΜΜΕ⁴⁰, ο όρος των δημοσιογραφικών σκοπών προέκυψε ως αποτέλεσμα πλειόνων διαδοχικών προτάσεων, οι οποίες απέσπασαν το πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσεως από τις επιχειρήσεις των μέσων μαζικής ενημερώσεως και το επέκτειναν σε όλα τα πρόσωπα τα οποία ασκούν δημοσιογραφική δραστηριότητα⁴¹.

38 — Βλ., για την ερμηνεία της διατάξεως αυτής, απόφαση Lindqvist (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψεις 46 επ.).

39 — Ομοίως, και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ανθρώπου από την αυτόματη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981 στο Στρασβούργο, SEV-Nr. 108, δεν προβλέπει κανένα προνόμιο των μέσων μαζικής ενημερώσεως, αλλά τη θέσπιση διατάξεων που εισάγουν παρεκκλίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων τρίτων. Βλ. επεξηγηματικές σημειώσεις για το άρθρο 9, στοιχείο β', της Συμφωνίας, Rapport explicatif, σημείο 58, <http://conventions.coe.int/Treaty/FR/Reports/Html/108.htm>.

40 — Άρθρο 19 της προτάσεως οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία του ατόμου κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [COM (90) 314 τελικό, ΕΕ 1990 C 277, σ. 3, 9].

41 — Βλ., ιδίως, τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Μαρτίου 1992 (ΕΕ C 94, σ. 173), την τροποποιημένη πρόταση της Επιτροπής της 15ης Οκτωβρίου 1992 (ΕΕ 1992, C 311, σ. 30) και, τέλος, την κοινή θέση του Συμβουλίου της 20ής Φεβρουαρίου 1995 (ΕΕ C 93, σ. 1).

66. Για τον περαιτέρω εμπλουτισμό της έννοιας των δημοσιογραφικών σκοπών επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη η αποστολή των ΜΜΕ σε μια δημοκρατική κοινωνία, όπως την ανέπτυξε το ΕΔΔΑ στη νομολογία του για τον περιορισμό της ελευθερίας λόγου. Προϋπόθεση κάθε περιορισμού της ελευθερίας λόγου είναι ότι ο περιορισμός αυτός είναι αναγκαίος σε μια δημοκρατική κοινωνία. Εάν αυτός αφορά τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ελεύθερος τύπος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τη λειτουργία της δημοκρατικής κοινωνίας, ιδίως τον ρόλο «δημοσίου ελέγχου». Κατά συνέπεια, έχει την υποχρέωση, να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες για όλα τα ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος⁴².

67. Επειδή πρόκειται για τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών, δεν έχει σημασία –αντίθετα προς ορισμένες απόψεις που υποστηρίχθηκαν συναφώς– αν τα δεδομένα που αποτέλεσαν αντικείμενο διαδόσεως υφίστανται επεξεργασία ή σχολιάζονται. Η απλή διάθεση μη επεξεργασμένων δεδομένων μπορεί να συμβάλει σε δημόσιες συζητήσεις και, κατά συνέπεια, να άπτεται του δημοσίου συμφέροντος. Περαιτέρω η επιλογή των δεδομένων που διαδίδονται είναι έκφραση υποκειμενικής εκτιμήσεως εκείνου που διαδίδει τα δεδομένα. Πράγματι, η επιλογή αυτή εμπεριέχει τουλάχιστον την αξιολόγηση ότι τα δεδομένα αυτά παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τον αποδέκτη.

68. Όπως ισχυρίζεται ιδίως η Σουηδική Κυβέρνηση, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιδιώκει δημοσιογραφικούς σκοπούς εάν σκοπεί στη διάδοση πληροφοριών και ιδεών που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος.

Επί των πληροφοριών και ιδεών που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος

69. Πρέπει στο εξής να διευκρινιστεί τι υποδηλώνει η διάδοση πληροφοριών και ιδεών που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος. Η διατύπωση αυτή περιγράφει ενέργειες στο πλαίσιο της ασκήσεως της ελευθερίας λόγου, της οποίας ο περιορισμός απαιτεί ιδιαίτερως σοβαρή δικαιολογία.

70. Η Σουηδική Κυβέρνηση παραπέμπει συναφώς σε δήλωση στην οποία αναφέρει ότι προέβη κατά την έκδοση της οδηγίας 95/46. Κατά τη δήλωση αυτή, η ύπαρξη δημοσιογραφικών σκοπών δεν πρέπει να εξετάζεται βάσει των μεταδιδόμενων πληροφοριών, επομένως βάσει του περιεχομένου, αλλά βάσει του είδους της μεταδόσεως. Ορθόν είναι ότι εναπόκειται σε μη κρατικές αρχές να καθορίζουν τα ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος με τα οποία μπορούν να ασχολούνται τα μέσα μαζικής ενημερώσεως. Κατά συνέπεια, η εξέταση του περιεχομένου είναι λεπτό ζήτημα.

42 — ΕΔΔΑ, αποφάσεις Barthold της 25ης Μαρτίου 1985, 8734/79, σειρά Α αριθ. 90, § 58, Lingens της 8ης Ιουλίου 1986, 9815/82, σειρά Α αριθ. 103, § 44, Jersild της 23ης Σεπτεμβρίου 1994, 15890/89, σειρά Α αριθ. 298, § 31, Observer και Guardian (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, § 59), von Hannover (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 14, § 63) καθώς και Pedersen και Baadsgaard της 17ης Δεκεμβρίου 2004, [GC] 49017/99, *Recueil des arrêts et décisions* 2004-XI § 71.

71. Το είδος των δημοσιοποιουμένων πληροφοριών και η γενική αλληλουχία είναι σημαντικά στοιχεία προκειμένου να αποκλεισθούν περιπτώσεις κατά τις οποίες διαδίδονται μεν πληροφορίες ή ιδέες που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος, πλην όμως η διάδοση αυτή δεν απευθύνεται στο κοινό, για παράδειγμα ιδιωτικές πολιτικές συζητήσεις.

72. Πάντως, η οριοθέτηση μόνο βάσει του τύπου της μεταδόσεως των πληροφοριών δεν αρκεί πλέον σήμερα για τον εντοπισμό των δημοσιογραφικών σκοπών. Παλαιότερα, η δημοσιογραφία περιοριζόταν σε μέσα μαζικής ενημερώσεως που αναγνωρίζονταν (σχετικώς) σαφώς ως τέτοια, δηλαδή ο τύπος, η ραδιοφωνία και η τηλεόραση. Εν τούτοις, σύγχρονα μέσα επικοινωνίας όπως το διαδίκτυο ή οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας χρησιμοποιούνται σήμερα ομοίως για τη διάδοση πληροφοριών σε ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος όπως και για καθαρώς ιδιωτικούς σκοπούς. Κατά συνέπεια, ο τρόπος της μεταδόσεως των πληροφοριών συνιστά βεβαίως σημαντικό στοιχείο για τον καθορισμό του αν επιδιώκονται δημοσιογραφικοί σκοποί, πλην όμως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και το περιεχόμενο.

73. Δημόσιο συμφέρον υπάρχει, εν πάση περιπτώσει, όταν οι μεταδιδόμενες πληροφορίες αφορούν πράγματι διεξαχθείσα δημόσια συζήτηση⁴³. Υπάρχουν και θέματα τα οποία, κατά τη φύση τους, είναι θέματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος, π.χ. οι κατά

το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ ένδικες διαδικασίες⁴⁴, το δημόσιο συμφέρον στη διαφάνεια του δημοσίου βίου⁴⁵ ή πληροφορίες για τις ιδέες και τις τοποθετήσεις καθώς και τη συμπεριφορά πολιτικών ηγετικών προσωπικοτήτων⁴⁶.

74. Αντιθέτως, πρέπει να θεωρείται αμφίβολο ότι πρόκειται για μετάδοση πληροφοριών για ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος εάν μεταδίδονται πληροφορίες από τον ιδιωτικό βίο οι οποίες δεν έχουν καμία σχέση με δημόσια θέση του οικείου ατόμου, ιδίως εάν πρόκειται να ικανοποιήσουν μόνο την περιέργεια συγκεκριμένου κοινού για την ιδιωτική ζωή ατόμου και παρά τον βαθμό διασημότητας του ατόμου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμβολή σε οποιαδήποτε συζήτηση γενικού ενδιαφέροντος για την κοινωνία⁴⁷. Ιδιαίτερη σημασία για το όριο αυτό του δημοσίου συμφέροντος έχει το αν το οικείο άτομο δικαιολογημένα αναμένει ότι η προσωπική ζωή του προστατεύεται συναφώς⁴⁸.

75. Η υπόθεση Fressoz και Roire διευκρινίζει πλήρως τα στοιχεία που ασκούν εν προκει-

43 — ΕΔΔΑ, αποφάσεις News Verlags GmbH & Co.KG της 11ης Ιανουαρίου 2000, 31457/96, *Recueil des arrêts et décisions* 2000-I, § 54, Tammer της 6ης Φεβρουαρίου 2001, 41205/98, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-I, § 68, Editions Plon της 18ης Μαΐου 2004, 58148/00, *Recueil des arrêts et décisions* 2004-IV, § 44, Stoll της 10ης Δεκεμβρίου 2007, 69698/01, §§ 118 επ., καθώς και Nikowitz και Verlagsgruppe News GmbH της 22ας Φεβρουαρίου 2007, 5266/03, § 25.

44 — ΕΔΔΑ, απόφαση News Verlags GmbH & Co.KG (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 43, § 56).

45 — ΕΔΔΑ, απόφαση Editions Plon (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 43, § 44).

46 — ΕΔΔΑ, αποφάσεις Stoll (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 43, § 122), και Lingens (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 42, § 42). Για εξέχουσες προσωπικότητες της οικονομικής ζωής, βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Tonsbergs Blad AS και Haukom της 1ης Μαρτίου 2007, 510/04, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions*, § 87.

47 — ΕΔΔΑ, απόφαση von Hannover (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 14, § 65), βλ. και ΕΔΔΑ, απόφαση News Verlags GmbH & Co.KG (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 43, § 54).

48 — ΕΔΔΑ, απόφαση von Hannover (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 14, § 51). Βλ., γενικότερα για τη δικαιολογημένη προσδοκία σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων και ΕΔΔΑ, Halford αποφάσεις της 25ης Ιουνίου 1997, 20605/92, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-III, § 45, P. G. και J. H. της 25ης Σεπτεμβρίου 2001, 44787/98, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-IX, § 57, και Copland της 3ης Απριλίου 2007, 62617/00, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions*, § 42.

μένω επιρροή⁴⁹. Πρόκειται συναφώς για την καταδίκη δύο δημοσιογράφων, οι οποίοι δημοσίευσαν εμπιστευτικά έγγραφα από φορολογικό φάκελο, για να αποδείξουν έτσι τις πληροφορίες τους για το εισόδημα προέδρου εταιρίας. Η δημοσίευση αυτή ήταν, κατ' αρχήν, κολάσιμη κατά το εθνικό δίκαιο.

76. Το ΕΔΔΑ τόνισε, αντιθέτως, ότι οι πληροφορίες αφορούσαν δημόσια συζήτηση για το ύψος των μισθών, η οποία είχε προκληθεί από εργασιακή διένεξη στην οικεία επιχείρηση⁵⁰. Άλλωστε, οι πληροφορίες για τη φορολογική βάση και τους καταβληθέντες φόρους δεν είναι αυστηρώς εμπιστευτικές κατά το εσωτερικό δίκαιο⁵¹. Αντιθέτως, στοιχεία για το εισόδημα γνωστών στο κοινό επιχειρηματιών δημοσιεύονται κατά κανόνα⁵² και κατά την νομολογία των εθνικών δικαστηρίων δεν εμπίπτουν στην ιδιωτική ζωή⁵³.

77. Κατά συνέπεια, πληροφορίες και ιδέες αφορούν ζήτημα που άπτεται του δημοσίου συμφέροντος εάν συνδέονται με πράγματα διεξαγόμενη δημόσια συζήτηση ή με θέματα τα οποία σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις κοινωνικές αξίες έχουν, κατά τη φύση τους, δημόσιο χαρακτήρα, όχι όμως εάν διαδίδονται λεπτομέρειες της ιδιωτικής ζωής οι οποίες δεν έχουν καμία σχέση με το δημόσιο

λειτουργήμα του οικείου προσώπου, ιδίως εάν υφίσταται σχετικώς δικαιολογημένη προσδοκία σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

78. Πρέπει, άλλωστε, να προστεθεί ότι οι κρατικές αρχές, περιλαμβανομένων και των δικαστηρίων, δεν μπορούν να εξετάσουν αυστηρά την ύπαρξη δημοσιογραφικών σκοπών. Δεν μπορεί να προσδιορισθεί εκ των προτέρων ποιες πληροφορίες αφορούν ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος και απόκειται τελικώς στα μέσα μαζικής ενημερώσεως, τουλάχιστον εν μέρει, να δημιουργήσουν κάποιο ζήτημα δημοσίου συμφέροντος μέσω της διαδόσεως πληροφοριών. Εάν δεν το επιτύχουν, αυτό δεν μπορεί –εκ των υστέρων– να τους προσαφθεί. Αλλά και *εκ των προτέρων* δεν αποτελεί, κατ' αρχήν, αποστολή των κρατικών αρχών να προδικάζουν την έλλειψη δημοσίου συμφέροντος στο μέλλον. Η πρόγνωση αυτή θα αποτελούσε ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της λογοκρισίας. Κατά συνέπεια, είναι δυνατή η διαπίστωση ότι η επεξεργασία πληροφοριών και ιδεών δεν αφορά ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος μόνον εφόσον αυτό είναι προφανές.

Επί του περιοριστικού χαρακτήρα του σκοπού των διατάξεων

49 — ΕΔΔΑ, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, 29183/95, *Recueil des arrêts et décisions* 1999-1.

50 — Όπ.π., προπαρατεθείσα § 50.

51 — Όπ.π., προπαρατεθείσα § 53.

52 — Όπ.π., προπαρατεθείσα § 53.

53 — Όπ.π., προπαρατεθείσα § 50.

79. Ακόμη και αν η επεξεργασία δεδομένων εξυπηρετεί δημοσιογραφικούς σκοπούς, το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 δεν έχει οπωσδήποτε εφαρμογή. Αντιθέτως, η επίδικη επεξερ-

γασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να εξυπηρετεί αποκλειστικώς δημοσιογραφικούς σκοπούς.

80. Με τη χρησιμοποίηση του όρου «αποκλειστικώς», το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46/υπενθυμίζει τον συγκεκριμένο σκοπό της επεξεργασίας δεδομένων, ο οποίος έχει κατοχυρωθεί γενικώς στο άρθρο 6, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46. Κατά τη διάταξη αυτή, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να υπόκεινται σε μεταγενέστερη επεξεργασία η οποία δεν συμβιβάζεται με τον σκοπό της συλλογής τους. Κατά συνέπεια, και η εξαίρεση του άρθρου 9 μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στις διαδικασίες επεξεργασίας δεδομένων οι οποίες εξυπηρετούν αποκλειστικά δημοσιογραφικούς σκοπούς. Εάν επιδιώκονται ταυτοχρόνως άλλοι σκοποί, οι οποίοι δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως δημοσιογραφικοί, τότε το προνόμιο των μέσων μαζικής ενημέρωσης δεν μπορεί να ισχύσει.

81. Κατά τον καθορισμό του σκοπού δεν μπορεί να έχει σημασία, εν πάση περιπτώσει, το αν η επεξεργασία έχει άμεσα ως αντικείμενο τη διάδοση τέτοιων πληροφοριών, για παράδειγμα στην περίπτωση της δημοσιεύσεως των δεδομένων αυτών. Όπως υποστηρίζουν η Satakunnan Markkinarörssi Oy και η Satamedia Oy, δημοσιογραφικοί σκοποί επιδιώκονται και κατά την προετοιμασία της δημοσιεύσεως⁵⁴.

82. Επεξεργασία μόνο για δημοσιογραφικούς σκοπούς δεν αποκλείεται επίσης για τον λόγο και μόνον ότι, παράλληλα με τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών για ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος επιδιώκονται και εμπορικοί σκοποί⁵⁵. Κατά κανόνα, οι δημοσιογραφικοί σκοποί συμβαδίζουν με τον σκοπό να καλυφθούν, τουλάχιστον, οι δαπάνες της δημοσιογραφικής δραστηριότητας και να πραγματοποιηθεί ενδεχομένως, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, και κάποιο κέρδος. Πράγματι, η εμπορική επιτυχία είναι η προϋπόθεση της επαγγελματικής δημοσιογραφίας, εν πάση περιπτώσει όταν λειτουργεί ανεξάρτητα από την υποστήριξη και την επιρροή άλλων, όπως για παράδειγμα του κράτους. Επομένως, η είσπραξη χρημάτων κατά τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών επί θεμάτων που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος συνιστά θεμιτό στοιχείο των δημοσιογραφικών σκοπών.

83. Από τις ως άνω δραστηριότητες προσήκει να διακριθούν οι εμπορικές δραστηριότητες οι οποίες δεν έχουν ως αντικείμενο τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών επί θεμάτων δημοσίου συμφέροντος, έστω και αν τα επιδιωκόμενα κέρδη πρόκειται να χρηματοδοτήσουν δημοσιογραφικές δραστηριότητες. Πράγματι, δεν διαφέρουν από άλλες παρόμοιες δραστηριότητες των οποίων το κέρδος δεν προορίζεται για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Η εφαρμογή στην περίπτωση αυτή του προνομίου των μέσων μαζικής ενημέρωσης θα μπορούσε να προσβάλει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και ιδίως να νοθεύσει τον ανταγωνισμό⁵⁶.

54 — Πράγματι, το ΕΔΔΑ (αποφάσεις Goodwin της 27ης Μαρτίου 1996, 28957/95, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-II, § 39, και Tillack της 27ης Νοεμβρίου 2007, 20477/05, § 53), επέκτεινε ρητώς την προστασία της ελευθερίας του τύπου στην προστασία των δημοσιογραφικών πηγών.

55 — Πράγματι, το ΕΔΔΑ (απόφαση Autronic AG, προπαραθεσία στην υποσημείωση 11, § 47), αναφέρει ότι διάφορες αποφάσεις για την ελευθερία του τύπου αφορούσαν επιχειρήσεις, οι οποίες επιθυμούσαν να πραγματοποιήσουν κέρδη μέσω της δημοσιογραφικής τους δραστηριότητας.

56 — Βλ. διάταξη της 23ης Σεπτεμβρίου 2004, C-435/02 και C-103/03, Springer (Συλλογή 2004, σ. I-8663, σκέψη 47).

84. Κατά συνέπεια, η μετάδοση διαφημίσεων στα μέσα μαζικής ενημερώσεως μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο κατ' εξαίρεση, αποκλειστικά για τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών για ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος⁵⁷, επομένως μπορεί να εξυπηρετεί μόνο δημοσιογραφικούς σκοπούς, ακόμη και αν τα επιδιωκόμενα έσοδα συνιστούν προϋπόθεση της δραστηριότητας των μέσων μαζικής ενημερώσεως.

85. Είναι δύσκολο στις κατ' ιδίαν υποθέσεις να αποδίδονται δημοσιογραφικοί σκοποί σε μια δραστηριότητα. Προς τούτο είναι αναγκαία η αξιολογική εκτίμηση των εκάστοτε επιδιωκόμενων σκοπών. Συναφώς δεν μπορεί να έχουν σημασία οι σκοποί τους οποίους επιδιώκουν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων, επειδή οι εν λόγω υποκειμενικοί σκοποί δεν μπορούν να ελεγχθούν. Αντιθέτως, ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων πρέπει να προκύπτει από αντικειμενικές περιστάσεις⁵⁸.

57 — Μια τέτοια περίπτωση αποτέλεσε τη βάση της αποφάσεως του ΕΔΔΑ *Veren gegen Tierfabriken* της 28ης Ιουνίου 2001, 24699/94, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-VI, σχετικά με διαφημιστικό μήνυμα κατά της παραγωγής κρέατος, όχι όμως και της αποφάσεως του ΕΔΔΑ *Casado Coca* της 24ης Φεβρουαρίου 1994, προπαρατεθείσα, σχετικά με την απαγόρευση διαφημίσεως από δικηγόρους. Βλ. και απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-380/03, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2006, σ. I-11573, σκέψη 156).

58 — Βλ. και επιλογή της νομικής βάσεως κοινοτικού μέτρου τις αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 1987, 45/86, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1987, σ. 1493, σκέψη 11), της 11ης Ιουνίου 1991, C-300/89, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Titandioxid, Συλλογή 1991, σ. I-2867, σκέψη 10), και της 23ης Οκτωβρίου 2007, C-440/05, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-9097, σκέψη 61), για τη διαπίστωση καταχρηστικών σκοπών, αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-255/02, Halifax κ.λπ. (Συλλογή 2006, σ. I-1609, σκέψη 75), και της 8ης Νοεμβρίου 2007, C-251/06, Ing. Auer (Συλλογή 2007, σ. I-9689, σκέψη 46) και για τη διαπίστωση ενδοκοινοτικής παραδόσεως στο δίκαιο του ΦΠΑ, απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2007, C-409/04, Teleos κ.λπ. (Συλλογή 2007, σ. I-7797, σκέψεις 39 επ.).

Η εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση

86. Στην πράξη εξαρτώνται τόσο η δημόσια φύση ορισμένων πληροφοριών όσο και η δικαιολογημένη προσδοκία του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής κατά πολύ από την εκάστοτε –πρωτίστως εθνική– νομική βάση, τις κοινωνικές αξίες και τη συγκεκριμένη ύπαρξη δημοσίων συζητήσεων. Η εξέταση των στοιχείων αυτών δεν απόκειται, κατ' αρχήν στο Δικαστήριο, αλλά στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Εάν το Δικαστήριο κληθεί από τα εθνικά δικαστήρια να απαντήσει σε τέτοια ερωτήματα, θα πρέπει απλώς να παράσχει ενδείξεις για τις περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

87. Σημασία στην παρούσα περίπτωση έχουν ιδίως το είδος των υποκειμένων σε επεξεργασία δεδομένων, οι διάφορες μορφές της διαδόσεως των πληροφοριών και η δυνατότητα διαγραφής των οικείων δεδομένων.

88. Όλες οι πράξεις επεξεργασίας αφορούν φορολογικά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Βεβαίως δεν υπάρχουν διατάξεις του κοινοτικού δικαίου για την εμπιστευτική επεξεργασία των δεδομένων αυτών, πλην όμως ορισμένα κράτη μέλη τη θεωρούν εμπιστευτική. Κατά συνέπεια, δικαιολογημένως, κατ' αρχήν, αναμένουν τα οικεία πρόσωπα στα κράτη αυτά ότι θα τηρείται το

απόρρητο. Και το Δικαστήριο φρονεί ότι πληροφορίες για το εισόδημα μπορούν να ανακοινώνονται περαιτέρω μόνον εάν αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη υπέρτερου σκοπού⁵⁹.

89. Πάντως, είναι προφανές ότι το ΕΔΔΑ δεν συνάγει την εμπιστευτική επεξεργασία δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα κατ' ανάγκην από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ⁶⁰. Κατά συνέπεια, θα μπορούσε να πρόκειται για θεμιτή –δηλαδή δικαιολογημένη– παρέμβαση στο θεμελιώδες κοινοτικό δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, εφόσον τα δεδομένα αυτά στη Φινλανδία είναι, βάσει του νόμου, προσιτά στο κοινό στην έδρα των φορολογικών αρχών. Λόγω της καταστάσεως αυτής θα πρέπει πιθανόν να θεωρηθεί ότι οι Φινλανδοί πολίτες δεν έχουν καμία δικαιολογημένη προσδοκία εμπιστευτικής μεταχείρισεως των φορολογικών δεδομένων τους.

90. Η διάδοση των πληροφοριών πραγματοποιείται κατά δύο τρόπους: αφενός δημοσιεύονται με την εξωτερική μορφή εφημερίδας ως πλήρης κατάλογος και αφετέρου τα δεδομένα εκάστου φορολογουμένου προτείνονται για αναζήτηση με τη μορφή σύντομου γραπτού μηνύματος.

91. Η δημοσίευση του καταλόγου, λαμβανομένης υπόψη της μορφής της, προορίζεται για τη διάδοση πληροφοριών που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος. Προτείνεται στο

κοινό ένα πλήρες σύνολο δεδομένων. Η εν λόγω μορφή δημοσίευσσεως δεν λαμβάνει υπόψη *εκ πρώτης όψεως* ατομικά συμφέροντα.

92. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί αν η εν λόγω μορφή διαδόσεως αντιστοιχεί, και ως προς το περιεχόμενο, σε δημόσιο συμφέρον. Αφενός, είναι πιθανόν το κοινό να ενδιαφέρεται να αποκτήσει γενική εποπτεία για τη φορολόγηση καθώς και τις εισοδηματικές και περιουσιακές σχέσεις των πολιτών. Θα μπορούσε επίσης να υφίσταται, σε σχέση με ορισμένα πρόσωπα του δημοσίου βίου, συγκεκριμένο δημόσιο συμφέρον στην απόκτηση των πληροφοριών αυτών.

93. Αφετέρου, υπάρχουν πάντοτε λόγοι που συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι το συμφέρον για τη γνώση των δεδομένων αυτών είναι ιδιωτικής φύσεως. Πρόβλημα δημιουργεί, για παράδειγμα, η προσωπική περιέργεια όσον αφορά τους γείτονες και τους γνωστούς. Αλλά και τα εμπορικά συμφέροντα δεν πρέπει να αποκλεισθούν. Η γνώση για τις εισοδηματικές και περιουσιακές σχέσεις των ατόμων μπορεί, πράγματι, να αξιοποιηθεί οικονομικά, για παράδειγμα με στοχευμένη διαφήμιση ή προκειμένου να εκτιμηθεί η χρηματοπιστωτική ικανότητα και η φερεγγυότητα των πελατών.

94. Οι τελευταίες πτυχές αναδεικνύονται ιδιαίτερα στο πλαίσιο της υπηρεσίας των σύντομων γραπτών μηνυμάτων, επειδή, σύμφωνα με τη μορφή της, η υπηρεσία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον για τη διάδοση πληροφοριών εάν υφίσταται συγκεκριμένο συμφέρον για τη γνώση των δεδομένων ορισμένου προσώπου. Φαίνεται

59 — Απόφαση *Österreichischer Rkaifunk κ.λπ.* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψεις 89 επ.).

60 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση *Fressoz και Roire* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 49, ιδίως § 53), όπου γίνεται μνεία μόνον της εθνικής νομικής βάσεως. Βλ. και απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27ης Νοεμβρίου 1996, *Gedin* (προφυγή υπ' αριθ. 29189/95) για την ονομαστική αναφορά σε μητρώο υποκειμένων στον φόρο με ληξιπρόθεσμες οφειλές.

απίθανο να είναι το συμφέρον αυτό, κατά κανόνα, δημοσίας φύσεως. Αντιθέτως, η πρόσβαση στα δεδομένα μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να συνδέεται με ζητήματα δημοσίου συμφέροντος.

95. Πάντως, σε περίπτωση διαδόσεως πληροφοριών μέσω τηλεπικοινωνιακών μέσων, δεν είναι δυνατόν, να αποκλειστεί γενικώς το δημόσιο συμφέρον. Πράγματι, η διάδοση πληροφοριών μέσω τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών συμπληρώνει όλο και περισσότερο παραδοσιακές μορφές διάδοσεως μέσω του Τύπου και τα ΜΜΕ. Το αν με τη μορφή αυτή διαδίδονται πληροφορίες και ιδέες για ζητήματα που άπτονται ιδιωτικού ή δημοσίου συμφέροντος χρήζει ιδιαίτερος προσεκτικής εξετάσεως.

96. Τέλος, η Πορτογαλική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι εάν η Satakunnan απαιτεί ένα τέλος για τη διαγραφή φορολογουμένων από το σύστημα πληροφοριών, τότε δεν πρόκειται για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Αυτό θα συνέβαινε πράγματι εάν η Satakunnan επεδίωκε με το τέλος αυτό τον σκοπό της πραγματοποίησεως κέρδους, επειδή το κέρδος αυτό δεν θα προέκυπτε ακριβώς από τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος. Αντιθέτως, εάν το τέλος εξυπηρετεί αμιγώς την κάλυψη των εξόδων, τότε αυτό δεν αποκλείει –ανεξαρτήτως του ζητήματος της νομιμότητας των τελών αυτών– την ύπαρξη δημοσιογραφικών σκοπών.

97. Πάντως, η δυνατότητα διαγραφής πληροφοριών που αφορούν τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο εγείρει το ζήτημα αν πράγματι υφίσταται δημόσιο συμφέρον στην ύπαρξη πλήρους καταλόγου των φορολογικών δεδομένων. Πράγματι, η άνευ λόγου διαγραφή μεμονωμένων δεδομένων θα ήταν, κατ' αρχήν, αντίθετη προς την ύπαρξη οιαδήποτε δημοσίου συμφέροντος. Εάν ο αναγνώστης αναμένει πλήρη κατάλογο, η διαγραφή θα ήταν σχεδόν παραπλανητική, επειδή υφίσταται η εντύπωση ότι το πρόσωπο αυτό δεν πληρώνει καθόλου ή πληρώνει ελάχιστα φόρους.

98. Καθόσον οι εν λόγω αντικειμενικές συνθήκες πρέπει να αξιολογηθούν στο πλαίσιο του κοινωνικού περιβάλλοντος στη Φινλανδία, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να αποφασίσουν συναφώς, ενδεχομένως κατόπιν περαιτέρω διευκρίνσεως των πραγματικών περιστατικών.

Επί της σταθμίσεως της ελευθερίας λόγου και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής

99. Ναι μεν το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46 επιδέχεται ερμηνεία, όμως αυτό δεν σημαίνει ότι η σχετική επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να απαλλάσσεται της προστασίας των δεδομένων. Αντιθέτως, εξαι-

ρέσεις επιτρέπονται μόνο στο μέτρο που αποδεικνύονται αναγκαίες για να εξασφαλισθεί ο συμβιβασμός μεταξύ του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και των διατάξεων που ισχύουν για την ελευθερία λόγου γνώμης.

100. Επομένως, θα μπορούσαν να διατυπωθούν αμφιβολίες, όπως το έπραξαν η Εσθονία και η Επιτροπή, για το αν η μεταφορά του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46 στο φινλανδικό δίκαιο πληροί τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου. Παρά την ελαστικότητα των διατάξεων της οδηγίας 95/46⁶¹, φαίνεται κάπως μονόπλευρο, στο πλαίσιο συνοπτικής εκτίμησης, να αποκλείεται σχεδόν πλήρως η προστασία των δεδομένων στην περίπτωση της επεξεργασίας δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται, ενδεχομένως, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, να υπόκεινται οι δημοσιογραφικές δραστηριότητες σε αυστηρότερες δεσμεύσεις από πλευράς δικαίου της προστασίας των δεδομένων από αυτές που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 5, του φινλανδικού νόμου περί προστασίας δεδομένων.

101. Πάντως, για την απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, οι σκέψεις αυτές είναι άνευ σημασίας. Στη διαφορά της κύριας δίκης ζητείται να υποχρεωθούν οι εταιρείες Satakunnan Markkinapörssi Oy και Satamedia Oy να απόσχουν από ορισμένες επεξεργασίες δεδομένων. Η υποχρέωση αυτή δεν μπορεί στηριχθεί άμεσα στην οδηγία 95/46. Μια οδηγία, αυτή καθαυτή, δεν γεννά υποχρεώ-

σεις εις βάρος ιδιώτη και, επομένως, δεν μπορεί να γίνει επίκλησή της έναντι αυτού⁶².

102. Η Επιτροπή, αντιθέτως, προτείνει —σε σχέση με το άρθρο 2, παράγραφος 4, του φινλανδικού νόμου περί προστασίας των δεδομένων— να μην εφαρμόζονται εθνικοί περιορισμοί της προστασίας των δεδομένων λόγω προσβολής του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Στηρίζεται συναφώς στην απόφαση Mangold, με την οποία το Δικαστήριο θεώρησε την προβλεπόμενη στην οδηγία 2000/78⁶³ απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας ως γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου και κατέληξε ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να αφήνουν ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη του εθνικού δικαίου⁶⁴.

103. Ήδη, σε άλλη υπόθεση, αρνήθηκα να ακολουθήσω αυτή την προσέγγιση⁶⁵. Αν, αντί της οδηγίας η οποία δεν έχει άμεση εφαρμογή έναντι των ιδιωτών, γινόταν επίκληση γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, της οποίας το περιεχόμενο είναι λιγότερο σαφές και συγκεκριμένο, θα ματαιωνόταν η σκοπούμενη με την οδηγία εναρμόνιση, θα διακυβευόταν η επιδιωκόμενη με αυτήν ασφάλεια δικαίου και θα υπονομευόταν η απαγόρευση άμεσης εφαρμογής μη μεταφερθεισών στο εθνικό δίκαιο διατάξεων οδηγιών εις βάρος ιδιώτη. Και οι γενικοί εισαγγελείς Mázak και Ruiz-Jarabo Colomer ανησυχούν μήπως η άμεση

61 — Αποφάσεις Lindqvist (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 83), και Promusicae (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 67).

62 — Αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1986, 152/84, Marshall (Συλλογή 1986, σ. 723, σκέψη 48), της 5ης Οκτωβρίου 2004, C-397/01 έως C-403/01, Pfeiffer κ.λπ. (Συλλογή 2004, σ. I 8835, σκέψη 108), και της 7ης Ιουνίου 2007, C-80/06, Carp (Συλλογή 2007, σ. I-4473, σκέψη 20.).

63 — Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16).

64 — Απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2005, C-144/04, Mangold (Συλλογή 2005, σ. I-9981, σκέψεις 75 επ.).

65 — Προτάσεις της 8ης Φεβρουαρίου 2007, C-321/05, Kofoid (απόφαση της 5ης Ιουλίου 2007, Συλλογή 2007, σ. I-5796, σημείο 67).

εφαρμογή γενικών αρχών του δικαίου *παράλληλα* προς οδηγίες θα υπέσκαπτε την αποτελεσματικότητά τους και με τον τρόπο αυτό θα έθετε εν αμφιβόλω την κατανομή αρμοδιοτήτων και θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα για την ασφάλεια δικαίου⁶⁶.

104. Αυτές ακριβώς οι συνέπειες θα προκάλυπταν στην παρούσα υπόθεση: Οι υποχρεώσεις των ιδιωτών σε σχέση με την προστασία των δεδομένων απορρέουν από εθνικούς κανόνες, οι οποίοι μεταφέρουν την οδηγία 95/46 στο εσωτερικό δίκαιο. Αντιθέτως, η άποψη της Επιτροπής καταλήγει στη δημιουργία υποχρεώσεων οι οποίες είναι αντίθετες προς τους εθνικούς κανόνες. Αυτό δεν συνάδει προς την ασφάλεια δικαίου. Θα υπονομευόταν και η αρχή που διαπνέει την οδηγία 95/46, δηλαδή να ανατεθεί στα κράτη μέλη η διασφάλιση συμβιβασμού μεταξύ της προστασίας των δεδομένων και της ελευθερίας λόγου.

105. Επομένως, δεν έχει στην παρούσα υπόθεση σημασία αν η Φινλανδία έχει μεταφέρει ορθώς στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46. Το αιτούν δικαστήριο πρέπει μάλλον να εξετάσει αν τα αιτήματα που υποβλήθηκαν κατά των Satakunnan Markkinapörssi Oy και Satamedia Oy βρίσκουν έρεισμα στο εσωτερικό δίκαιο. Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να ερμηνεύσει το εσωτερικό δίκαιο στο μέτρο του δυνατού υπό το πρίσμα του γράμματος

και του σκοπού της οδηγίας 95/46⁶⁷, καθώς και σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα του κοινοτικού δικαίου⁶⁸, για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που επιδιώκεται με την οδηγία αυτή. Η υποχρέωση σύμφωνης ερμηνείας περιορίζεται άλλωστε από την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Προς την αρχή αυτή αντιβαίνει η *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου⁶⁹.

Επί της απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα

106. Συνοψίζοντας, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει, επομένως, να δοθεί η απάντηση ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξυπηρετεί δημοσιογραφικούς σκοπούς εάν σκοπεύει στη διάδοση πληροφοριών και ιδεών για ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος. Το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετάσει βάσει όλων των διαθέσιμων αντικειμενικών στοιχείων αν και κατά πόσον η επίδικη επεξεργασία δεδο-

66 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mázak της 15ης Φεβρουαρίου 2007, C-411/05, Palacios de la Villa (απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2007, Συλλογή 2007, σ. I-8531, σημεία 133 επ.), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer της 24ης Ιανουαρίου 2008, C-55/07 και C-56/07, Michaeler και Subito GmbH (Συλλογή 2008, σ. I-3135, σημεία 21 επ.).

67 — Αποφάσεις της 10ης Απριλίου 1984, 14/83, von Colson και Kamann (Συλλογή 1984, σ. 1891, σκέψη 26), Pfeiffer κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 62, σκέψη 113), και της 19ης Απριλίου 2007, C-356/05, Farrell (Συλλογή 2007, σ. I-3067, σκέψη 42).

68 — Αποφάσεις Lindqvist (παρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 87), της 27ης Ιουνίου 2006, C-540/03, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2006, σ. I-5769, σκέψη 105), και Promusicae (παρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 68).

69 — Αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2005, C-105/03, Pupino (Συλλογή 2005, σ. I-5285, σκέψεις 44 και 47), και της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, Adeneler κ.λπ. (Συλλογή 2006, σ. I-6057, σκέψη 110).

μένων φορολογικού χαρακτήρα εξυπηρετεί δημοσιογραφικούς σκοπούς.

Γ — *Επί του τρίτου ερωτήματος — Το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46*

107. Με το τρίτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46 σε συνδυασμό με τις αρχές και τους σκοπούς της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η δημοσίευση δεδομένων τα οποία συνελέγησαν για δημοσιογραφικούς σκοπούς και η παραχώρησή τους προς επεξεργασία για εμπορικούς σκοπούς συνιστά παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

108. Το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 ρυθμίζει την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων. Κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση, ιδίως εάν η επεξεργασία συμπεριλαμβάνει και διαβίβαση των δεδομένων μέσω δικτύου, και από κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν, λαμβανομένης υπόψη της τεχνολογικής εξέλιξης και του κόστους εφαρμογής τους, επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που απορρέουν από την επεξεργασία και τη φύση των δεδομένων που απολαύουν προστασίας.

109. Το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με το άρθρο 32, παράγραφος 1, του φιλανδικού νόμου για την προστασία των δεδομένων. Πρόκειται για μια από τις λίγες διατάξεις του δικαίου προστασίας δεδομένων η οποία ισχύει και για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Για την παρούσα υπόθεση παρουσιάζει ιδίως ενδιαφέρον το γεγονός ότι πρέπει να εμποδίζεται η αθέμιτη ή παράνομη επεξεργασία δεδομένων. Εάν οι όροι αυτοί είχαν την έννοια ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας πρέπει να εξασφαλίσει την τήρηση όλων των επιταγών της οδηγίας 95/46, τότε οι επιταγές αυτές θα ίσχυαν παρά το προνόμιο των μέσων μαζικής ενημερώσεως κατά το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 και για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

110. Πάντως, η εν λόγω ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 είναι αντίθετη προς το καθεστώς της οδηγίας. Έχει ως γενική συνέπεια να εφαρμόζονται διττώς άνευ λόγου οι ως άνω προϋποθέσεις και, στην παρούσα περίπτωση, είναι αντίθετη προς την προφανή βούληση του Φιλανδού νομοθέτη να μεταφέρει το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 στο εσωτερικό δίκαιο κατά τρόπον ώστε η επεξεργασία για δημοσιογραφικούς σκοπούς να είναι απαλλαγμένη από τις προϋποθέσεις αυτές.

111. Ορθώς το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, σύμφωνα με τον τίτλο του «Ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων» και με τις αιτιολογικές σκέψεις της

προτάσεως της Επιτροπής⁷⁰ πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αφορά την προστασία από τις εξωτερικές επιρροές, ιδίως από τις παράνομες προσβάσεις τρίτων. Υπέρ της ανωτέρω απόψεως συνηγορεί ιδίως η παραπομπή στην τεχνολογική εξέλιξη στο άρθρο 17, παράγραφος 1, δεύτερη πρόταση. Η παραπομπή αυτή είναι λυσιτελής μόνον στην περίπτωση τεχνικών μέτρων ασφαλείας. Το ζήτημα ποια μέτρα επεξεργασίας είναι νόμιμα δεν συνδέεται με την τεχνολογική εξέλιξη.

112. Κατά συνέπεια, η νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων δεν ρυθμίζεται από το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46. Προκύπτει από τις λοιπές εφαρμοστέες διατάξεις της οδηγίας 95/46.

113. Ενδεχομένως το ενδιαφέρον του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει και από το γεγονός ότι το άρθρο 17, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 95/46 αφορά την ασφάλεια των δεδομένων στην περίπτωση της επεξεργασίας δεδομένων μέσω τρίτου. Στην περίπτωση της επεξεργασίας δεδομένων μέσω τρίτου προσώπου τα δεδομένα διαβιβάζονται από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας σε κάποιο άλλο πρόσωπο. Στην παρούσα υπόθεση, τα δεδομένα διαβιβάζονται από τη Satakunnan Markkinapörssi στη Satamedia. Για την εν λόγω διαβίβαση δεν συνάγονται, πάντως, από το άρθρο 17 ειδικές απαιτήσεις. Οι κανόνες για την επεξεργασία μέσω τρίτου πρέπει δηλαδή να εξασφαλίζουν μόνον ότι οι επιταγές κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1,

σχετικά με την ασφάλεια της επεξεργασίας τηρούνται και κατά την επεξεργασία μέσω τρίτου.

114. Σύμφωνα με την πρόταση των περισσοτέρων μετεχόντων στη διαδικασία, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46 δεν περιέχει ρύθμιση για το αν δεδομένα τα οποία συνελέγησαν για δημοσιογραφικούς σκοπούς μπορούν να δημοσιευθούν και να διαδοθούν με σκοπό να υποστούν επεξεργασία για εμπορικούς σκοπούς.

*Δ — Επί του τετάρτου ερωτήματος —
Επεξεργασία δημοσιευμένων πληροφοριών*

115. Με το τέταρτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν η οδηγία 95/46 μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα ονομαστικά αρχεία τα οποία περιλαμβάνουν μόνον πληροφορίες οι οποίες έχουν ήδη δημοσιευθεί αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημερώσεως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

116. Το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 2, παράγραφος 4, του φινλανδικού νόμου για την προστασία των δεδομένων. Κατά το άρθρο αυτό, ο νόμος δεν έχει εφαρμογή όσον αφορά ονομαστικά

70 — Βλ. πρόταση οδηγίας σχετικά με την προστασία του ατόμου κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [COM (1990) 314 τελικό, σ. 40], και την τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ελεύθερης κυκλοφορίας αυτών [COM (1992) 422, σ. 28 επ.].

έγγραφα που περιλαμβάνουν μόνον πληροφορίες δημοσιευόμενες αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημερώσεως.

117. Όπως ορθώς τονίζουν η Εσθονία, η Πορτογαλία και η Επιτροπή, η οδηγία 95/46 δεν περιέχει καμία παρεμφερή εξαίρεση. Αντιθέτως, η 12η και η 26η αιτιολογική σκέψη τονίζουν ρητώς ότι οι αρχές προστασίας πρέπει να ισχύουν για όλες τις πληροφορίες για πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί.

118. Γενική εξαίρεση για δημοσιευμένες πληροφορίες θα καθιστούσε ιδίως τους συγκεκριμένους, περιοριστικά αναφερόμενους, σκοπούς της επεξεργασίας δεδομένων κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 95/46 κενό γράμμα. Πράγματι, θα ήταν δυνατή η περαιτέρω χρήση των δεδομένων μετά τη δημοσίευση για οποιοδήποτε σκοπό, ανεξαρτήτως των σκοπών για τα οποία αυτά συνελέγησαν αρχικώς.

119. Η Φινλανδία υποστηρίζει, άλλωστε, ότι η επεξεργασία των δημοσιευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δικαιολογείται από την ελευθερία λόγου. Πάντως, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Φινλανδίας, η άποψη αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με το ότι στην παρούσα περίπτωση η διάδοση υπό τη μορφή σύντομου γραπτού μηνύματος εμπίπτει ομοίως στην ελευθερία λόγου. Η θέωρηση αυτή παρουσιάζει ενδια-

φέρον προκειμένου να εξετασθεί η υποστηριζόμενη ιδίως από τη Σουηδία άποψη ότι η υπηρεσία αυτή πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46 και των αντίστοιχων φινλανδικών διατάξεων μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο και, επομένως, εμπίπτει στο προνόμιο των μέσων μαζικής ενημερώσεως.

120. Η επεξεργασία δημοσιευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν συνδέεται, κατά το φινλανδικό δίκαιο, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46. Επομένως, ανακύπτει το ερώτημα αν η ελευθερία λόγου καλύπτει και την ελευθερία επεξεργασίας των δεδομένων αυτών χωρίς περιορισμό.

121. Η ελευθερία εκφράσεως περιλαμβάνει, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ, την ελευθερία για λήψη και για μετάδοση ειδήσεων ή ιδεών χωρίς επεμβάσεις των δημοσίων αρχών. Κατά συνέπεια, στο μέτρο που η επεξεργασία δημοσιευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι αναγκαία προς τούτο, αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ελευθερίας λόγου. Πάντως, η εν λόγω ελευθερία μπορεί και πρέπει να περιοριστεί, στο μέτρο που η επεξεργασία των δεδομένων αντιβαίνει στην προστασία της ιδιωτικής ζωής. Επομένως, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί γενικό προνόμιο στις εν λόγω διαδικασίες επεξεργασίας. Αντιθέτως, πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται ποιο θεμελιώδες δικαίωμα υπερισχύει.

122. Σε περίπτωση δημοσιευμένων πληροφοριών οι οποίες, εξ ορισμού, είναι γενικώς γνωστές, μπορεί βεβαίως κατά κανόνα να θεωρηθεί ότι η αξίωση προστασίας της ιδιωτικής ζωής έχει μικρότερη βαρύτητα. Εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή είναι αντίθετο στη διαιώνιση και ενίσχυση παρεμβάσεων λόγω περαιτέρω επεξεργασίας των δεδομένων, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση εσφαλμένων πληροφοριών, προσβολών ή πληροφοριών που αφορούν την ιδιωτική ζωή.

123. Εξαιρέσεις από τις επιταγές της οδηγίας 95/46 μπορούν περαιτέρω να στηριχθούν στο άρθρο 13. Συναφώς πρέπει να λαμβάνεται ιδίως υπόψη η προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών άλλων προσώπων κατά το άρθρο 1, στοιχείο ζ'. Μπορεί να θεωρηθεί ότι η ελευθερία λόγου στη Φινλανδία εμπεριέχει το δικαίωμα ανακοίνωσης δημοσιευμένων πληροφοριών χωρίς περαιτέρω περιορισμούς από την προστασία των δεδομένων. Πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ότι η επεξεργασία δημοσιευμένων πληροφοριών θίγει λιγότερο το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή από την επεξεργασία εμπιστευτικών πληροφοριών. Ως προς το σημείο αυτό, τα κράτη μέλη διαθέτουν βεβαίως ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως.

124. Το εν λόγω περιθώριο εκτιμήσεως δεν μπορεί πάντως να έχει ως συνέπεια ότι οι εξαιρέσεις από την προστασία δεδομένων νομιμοποιούν προδήλως δυσανάλογη προσβολή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή. Πράγματι, δεν μπορεί η περαιτέρω επεξεργασία αποδεδειγμένως εσφαλμένων πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα να

δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι αυτές είχαν δημοσιευθεί.

125. Περαιτέρω, το άρθρο 13 της οδηγίας 95/46 δεν καθιστά δυνατή την πρόβλεψη εξαιρέσεων από όλες τις διατάξεις της οδηγίας. Αντιθέτως, οι εξαιρέσεις περιορίζονται στις βασικές προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, στην επεξεργασία δεδομένων, στα δικαιώματα πληροφορήσεως και προσβάσεως κατά τα άρθρα 10, 11, παράγραφος 1, και 12, καθώς και στη δημοσιότητα της επεξεργασίας των δεδομένων κατά το άρθρο 21.

126. Κατά συνέπεια, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ονομαστικά αρχεία, τα οποία περιλαμβάνουν μόνον πληροφορίες οι οποίες έχουν ήδη δημοσιευθεί αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημερώσεως αυτούσιες, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

127. Πάντως, όσον αφορά το τέταρτο ερώτημα πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία 95/46 δεν μπορεί αφ' εαυτής να θεμελιώσει υποχρεώσεις των Satakunnan Markkina-*rössi* Oy και Satamedia Oy. Αντιθέτως απαιτείται προς τούτο νομική βάση στο εθνικό δίκαιο, το οποίο ενδεχομένως πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με την οδηγία 95/46, όχι όμως *contra legem*⁷¹.

71 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 99 επ.

V — Πρόταση

128. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

- «1) Μια δραστηριότητα πρέπει να θεωρηθεί ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας για την προστασία δεδομένων εάν τα δεδομένα φυσικών προσώπων σε σχέση με το εισόδημά τους από εργασία και εκμετάλλευση κεφαλαίου και τα περιουσιακά στοιχεία τους όπως εκτίθεται στην αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως
- α) συλλέγονται βάσει δημοσίων εγγράφων των αρχών και υποβάλλονται σε επεξεργασία με σκοπό τη δημοσίευση,
- β) δημοσιεύονται σε έντυπο με αλφαβητική σειρά και ανά κλάση εισοδημάτων, με τη μορφή διεξοδικών ονομαστικών καταλόγων ανά δήμο ή κοινότητα κατοικίας,
- γ) παραδίδονται περαιτέρω με τη μορφή ψηφιακών CD-ROM προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για εμπορικό σκοπό, ή

- δ) χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο υπηρεσίας σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες κινητών τηλεφώνων, να πληροφορούνται τα εισοδήματα από την εργασία και την εκμετάλλευση κεφαλαίου καθώς και την περιουσιακή κατάσταση κάποιου ατόμου, αποστέλλοντας ένα τέτοιο μήνυμα με το όνομα και τον δήμο κατοικίας του και λαμβάνοντας ως απάντηση τις πληροφορίες αυτές.
- 2) Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξυπηρετεί δημοσιογραφικούς σκοπούς, εάν σκοπεύει στη διάδοση πληροφοριών και ιδεών για ζητήματα που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος. Το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετάσει βάσει όλων των διαθέσιμων αντικειμενικών στοιχείων αν και κατά πόσον η επίδικη επεξεργασία δεδομένων φορολογικού χαρακτήρα εξυπηρετεί δημοσιογραφικούς σκοπούς.
- 3) Το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46 δεν περιέχει ρύθμιση για το αν δεδομένα τα οποία συνελέγησαν για δημοσιογραφικούς σκοπούς μπορούν να δημοσιευθούν και να διαδοθούν με σκοπό να υποστούν επεξεργασία για εμπορικούς σκοπούς.
- 4) Ονομαστικά αρχεία, τα οποία περιλαμβάνουν μόνον πληροφορίες οι οποίες έχουν ήδη δημοσιευθεί αυτούσιες στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46».